

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Analýza finančního hospodaření vybrané obce

Monika Zeminová

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Monika Zeminová

Hospodářská politika a správa
Podnikání a administrativa

Název práce

Analýza finančního hospodaření vybrané obce

Název anglicky

Analysis of the financial management of the selected municipality

Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je analýza a zhodnocení finančního hospodaření obce Staňkovice za období 2014-2018. Dílčím cílem je analýza příjmů a výdajů v daných letech, a také zhodnocení poměrových ukazatelů – likvidity a zadluženosti v rámci finanční analýzy. Na základě výsledků analýz budou poté předloženy případné návrhy na zlepšení hospodaření obce.

Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do dvou hlavních částí, teoretické a praktické.

V teoretické části bude provedena charakteristika veřejné správy a územní samosprávy, vysvětlení a objasnění pojmů, které jsou spojeny s hospodařením obce, a také celková charakteristika dané obce a její působnosti. V praktické části, která navazuje na teoretickou část, bude zpracována analýza příjmů a výdajů v daných letech, vypočítání likvidity a zadluženosti pomocí vhodných ukazatelů finanční analýzy a celková finanční analýza hospodaření obce. Veškerá podkladová data jsou čerpány z výkazů dané obce. V závěru práce bude vyhodnocení celkového hospodaření obce a možné návrhy pro zlepšení finanční situace.

Doporučený rozsah práce

30-60

Klíčová slova

Hospodaření obce, příjmy, výdaje, obec, likvidita, zadluženost

Doporučené zdroje informací

KOUDELKA, Z. *Průvodce územní samosprávou po 1.1.2003..*

MAREK, J. *Veřejná správa v České republice*. Praha: Ministerstvo vnitra ČR, Úsek pro reformu veřejné správy, 2004. ISBN 80-239-3642-5.

PEKOVÁ, J. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004. ISBN 80-7261-086-4.

PEKOVÁ, J. *Veřejné finance : teorie a praxe v ČR*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011. ISBN 978-80-7357-698-1.

PILNÝ, J. – JETMAR, M. – PEKOVÁ, J. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, 2005. ISBN 80-7357-052-1.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

RŮČKOVÁ, P. *Finanční analýza : metody, ukazatele, využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5534-2.

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Josef Slaboch, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 5. 11. 2019

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 7. 11. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 20. 03. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci „Analýza finančního hospodaření vybrané obce“ jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 20. 3. 2020

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Josefu Slabochovi, Ph.D., za vedení této práce a za poskytnuté připomínky, rady a konzultace. Dále bych ráda poděkovala zaměstnancům obecního úřadu obce Staňkovice za poskytnuté materiály.

Analýza finančního hospodaření vybrané obce

Abstrakt

Bakalářská práce se zabývá finanční analýzou hospodaření obce Staňkovice v letech 2014–2018. Práce obsahuje dvě části – teoretickou a praktickou. Ke zhodnocení hospodaření obce byla využita horizontální a vertikální analýza příjmů a výdajů. Následně byla provedena finanční analýza pomocí poměrových ukazatelů – zadluženosti a likvidity. Výsledky ukazatele likvidity a zadluženosti byly použity ke komparaci s obcí Rašovice. Potřebné informace pro provedení finanční analýzy byly čerpány z výkazů ze závěrečných účtů z období 2014–2018, které byly poskytnuty obcí Staňkovice.

Z porovnání příjmů a výdajů bylo zjištěno, že obec každý rok dosahuje rozpočtového přebytku a jeho částka se s každým rokem zvyšuje. Na základě vertikální analýzy se zjistilo, že procentuálně nejvíce zastoupené jsou příjmy daňové, které tvoří 92 % celkových příjmů. Druhý největší podíl představují příjmy nedaňové, které se pohybují v intervalu 6–8 %. Mezi výdaji jsou procentuálně nejvíce zastoupeny výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby a výdaje na služby pro obyvatelstvo. Z výsledků vypočtené likvidity bylo patrné, že obec má velmi dobrou platební schopnost a že je schopna veškeré své závazky uhradit včas. Výsledky celkové zadluženosti, které se pohybovaly v rozmezí 0,94–1,13 %, vypovídají o tom, že obec ke krytí svého majetku nevyužívá velkou část cizích zdrojů, ale využívá spíše zdroje vlastní, z čehož vyplývá, že obec je finančně stabilní a samostatná.

V závěru bakalářské práce je provedeno celkové zhodnocení hospodaření obce a případné návrhy na zlepšení finanční situace.

Klíčová slova: obec, hospodaření, rozpočet, příjmy, výdaje, finanční analýza, komparace, působnost obce, účetní výkazy

Analysis of the financial management of the selected municipality

Abstract

The bachelor thesis deals with the financial analysis of Staňkovice municipality management in the period 2014-2018. The thesis contains two parts - theoretical and practical one. Horizontal and vertical analysis of incomes and expenditures was used to evaluate the municipality's economy. Subsequently, financial analysis was carried out using ratio indicators of debt and liquidity. The results were used for comparison with the municipality of Rašovice. The necessary information for conducting the financial analysis was drawn from the statements from the closing accounts from 2014-2018, which were provided by the municipality of Staňkovice.

The comparison of revenues and expenditures revealed that the municipality achieves a yearly budget surplus and its amount has been increasing year on year. On the basis of vertical analysis, it was established that the most represented revenues are tax revenues, which make up to 92 per cent of total revenues. The second largest share is represented by non-tax revenues, which are in the range of 6-8 per cent. Expenditure on general government and services and expenditures on services for the population are the most represented. The results of the calculated liquidity showed that the municipality has a very good solvency and that it is able to pay all its liabilities in time. The results of total indebtedness, which ranged from 0.94-1.13 per cent, show that the municipality does not use a large part of external resources to cover its property and uses rather its own.

At the end of the thesis is an overall evaluation of the municipality management and possible proposals for improving the financial situation.

Keywords: municipality, economy, budget, incomes, expenses, financial analysis, comparison, municipality competence, financial statements

Obsah

1 Úvod	13
2 Cíl práce a metodika.....	14
2.1 Cíl práce.....	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska	17
3.1 Obecná charakteristika veřejné správy.....	17
3.1.1 Funkce veřejné správy.....	18
3.2 Struktura veřejné správy v České republice	18
3.2.1 Státní správa.....	19
3.2.2 Samospráva.....	19
3.3 Obec – základní článek územní samosprávy	21
3.3.1 Působnost obce.....	22
3.3.2 Orgány obce.....	23
3.3.3 Druhy obcí.....	26
3.4 Rozpočet územních samosprávných celků	27
3.4.1 Rozpočtový proces.....	28
3.4.2 Rozpočtové zásady.....	29
3.4.3 Rozpočtová skladba	30
3.4.4 Příjmy územních rozpočtů.....	30
3.4.5 Výdaje územních rozpočtů	36
3.5 Finanční analýza	37
3.5.1 Zdroje informací pro finanční analýzu.....	38
3.5.2 Metody finanční analýzy	38
4 Vlastní práce	42

4.1	Obec Staňkovice	42
4.1.1	Historie obce	43
4.1.2	Obyvatelstvo obce	43
4.1.3	Poplatky vybírané v obci	45
4.2	Rozbor hospodaření obce v letech 2014–2018	46
4.2.1	Analýza příjmů	47
4.2.2	Analýza výdajů	53
4.2.3	Hospodaření obce Staňkovice v letech 2014–2018	57
4.2.4	Finanční analýza poměrových ukazatelů – likvidity a zadluženosti	58
4.3	Komparace výsledků finanční analýzy s podobnou obcí	62
4.4	Vyhodnocení celkového hospodaření obce a návrhy na zlepšení finanční situace 67	
5	Závěr	69
6	Seznam použitých zdrojů	72
7	Přílohy	75
Příloha A	Rozvaha aktiv za rok 2018 (v tis. Kč)	75
Příloha B	Rozvaha pasiv za rok 2018 (v tis. Kč)	77
Příloha C	Druhový rozpočet pro příjmy za rok 2018 (v tis. Kč)	78
Příloha D	Odvětvový rozpočet výdajů za rok 2018 (v tis. Kč)	80

Seznam obrázků

Obrázek č. 1 Schéma veřejné správy.....	18
Obrázek č. 2 Struktura veřejné správy v ČR od roku 2003	21
Obrázek č. 3 Rozpočtová soustava ČR.....	28
Obrázek č. 4 Schéma rozdělení rozpočtového určení sdílených daní v roce 2016.....	34
Obrázek č. 5 Elementární metody finanční analýzy	39
Obrázek č. 6 Umístění obce Staňkovice na mapě ČR.....	43
Obrázek č. 7 Vývoj počtu obyvatel v letech 2012–2019.....	44
Obrázek č. 8 Struktura obyvatel podle věku k 31. 12. 2019.....	44
Obrázek č. 9 Pohyb obyvatelstva ve Staňkovicích v letech 2012–2019	45
Obrázek č. 10 Vertikální analýza příjmů v letech 2014–2018 (v %).....	51
Obrázek č. 11 Vertikální analýza daňových příjmů v letech 2014–2018 (v %).....	52
Obrázek č. 12 Struktura výdajů v letech 2014–2018 (v %).....	56

Seznam tabulek

Tabulka č. 1 Počet členů v zastupitelstvu.....	23
Tabulka č. 2 Koeficienty podle počtu obyvatel	32
Tabulka č. 3 Příjmy v jednotlivých letech 2014–2018 (v tis. Kč)	47
Tabulka č. 4 Rozdělení daňových příjmů v letech 2014–2018 (v tis. Kč).....	48
Tabulka č. 5 Řetězový index příjmů v letech 2014–2018 (v %)	49
Tabulka č. 6 Bazický index příjmů v letech 2014–2018 (v %)	50
Tabulka č. 7 Výdaje obce v letech 2014–2018 (v tis. Kč).....	53
Tabulka č. 8 Členění výdajů podle účelu v letech 2014–2018 (v tis. Kč).....	54
Tabulka č. 9 Řetězový index výdajů v letech 2014–2018 (v %)	54
Tabulka č. 10 Bazický index výdajů v letech 2014–2018 (v %)	55
Tabulka č. 11 Výsledek hospodaření obce v letech 2014–2018 (v tis. Kč)	57
Tabulka č. 12 Analýza likvidity obce Staňkovice v letech 2014–2018	58
Tabulka č. 13 Analýza zadluženosti v letech 2014–2018	60
Tabulka č. 14 Komparace příjmů a výdajů v letech 2014–2018 (v tis. Kč).....	62
Tabulka č. 15 Komparace likvidity v letech 2014–2018.....	63
Tabulka č. 16 Komparace zadluženosti v letech 2014–2018 (v %, v Kč).....	65
Tabulka č. 17 Rozvaha aktiv za rok 2018 (v tis. Kč).....	75
Tabulka č. 18 Rozvaha pasiv za rok 2018 (v tis. Kč).....	77
Tabulka č. 19 Druhový rozpočet pro příjmy za rok 2018 (v tis. Kč).....	78
Tabulka č. 20 Odvětvový rozpočet výdajů za rok 2018 (v tis. Kč)	80

Seznam použitých zkratk

ČSÚ – Český statistický úřad

DPH – daň z přidané hodnoty

FO – fyzická osoba

MFCR – Ministerstvo financí České republiky

PO – právnická osoba

RUD – rozpočtové určení daní

1 Úvod

Česká republika má v současné době dvoustupňovou územní samosprávu, která je tvořena vyššími a nižšími samosprávnými celky. Vyšší samosprávné celky představují kraje a v současné době se jich na území České republiky nachází 14, včetně hlavního města Prahy. Nižšími samosprávnými celky se rozumí obce, kterých je na území České republiky celkem 6 253.

Obec je považována za základní článek územní samosprávy nebo za základní jednotku státu, která je vymezena hranicí území obce. Nejdůležitějším článkem obce jsou občané, kteří se mohou podílet na jejím řízení buď přímo, prostřednictvím účasti na veřejných schůzích nebo nepřímo skrze volené zástupce. Hlavním cílem obce by mělo být v první řadě uspokojování potřeb občanů, zajišťování veřejných statků a služeb a v neposlední řadě zajištění ekonomického rozvoje, jehož lze dosáhnout, když obec bude vykazovat buď vyrovnaný rozpočet, tedy příjmy a výdaje se budou rovnat, nebo kladný přebytek, kdy příjmy budou vyšší než výdaje. Finanční prostředky pro zajištění ekonomického rozvoje jsou získávány z vlastní činnosti obce – příjmy z místních poplatků, příjmy z finančních operací z dotací ze státního rozpočtu či z krajů. Pro zjištění efektivity hospodaření obce lze využít horizontální, vertikální nebo finanční analýzu.

Finanční analýza slouží především pro ekonomické rozhodování a k posouzení finanční situace obce. Lze ji považovat za nástroj s určitou vypovídací schopností, který umožňuje předpovídat a identifikovat potenciální problémy, aby následně mohly být odstraněny. K tomu, aby finanční analýza byla provedena správně, je potřeba pracovat s daty, která jsou přesná a seřazená v časové posloupnosti. Kvalita výsledků finanční analýzy je dána zejména délkou sledovaného období, které by mělo být 5 a více let. Čím delší je období, tím se přesnost výsledků zvyšuje a zkreslenost snižuje.

Tato bakalářská práce se zaměřuje na finanční analýzu hospodaření obce Staňkovice v letech 2014–2018. Důvodem výběru tohoto tématu byl můj zájem poznat problematiku, týkající se hospodaření obce, která je místem mého trvalého bydliště, a současně uplatnit získané znalosti z mého studia oboru Podnikání a administrativa.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce byla analýza a zhodnocení finančního hospodaření obce Staňkovice v letech 2014–2018. K naplnění hlavního cíle jsou stanoveny následující dílčí cíle:

- porovnání příjmů a výdajů na základě horizontální analýzy (bazické a řetězové indexy) a vertikální analýzy;
- finanční analýza – ukazatele likvidity a zadluženosti;
- komparace s podobnou obcí;
- případné návrhy na zlepšení hospodaření obce.

2.2 Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, a to na část teoretickou a praktickou. Teoretická část vychází z odborné literatury a zabývá se charakteristikou veřejné správy, územních samosprávných celků, působností obce, jejími funkcemi, pravomocemi, druhy a jejími orgány. Další část je zaměřená na rozpočet obec, rozpočtovou skladbu, rozpočtový proces a na podrobnou charakteristiku příjmů a výdajů a jejich členění. Poslední úsek teoretické části je zaměřen na finanční analýzu, její metody a ukazatele.

V praktické části je stručně představena obec z pohledu historie, obyvatelstva, polohy a výše poplatků. Pro zpracování praktické části jsou používány výkazy ze závěrečných účtů, jako jsou rozvaha a výkaz pro hodnocení plnění rozpočtu za období 2014–2018. Následuje porovnání příjmů a výdajů v jednotlivých letech 2014–2018 a vyhodnocení celkového hospodaření obce. Porovnávání příjmů a výdajů je prováděno horizontální analýzou, prostřednictvím bazických a řetězových indexů.

Bazický index udává, o kolik procent se změnila hodnota oproti základnímu období, a řetězový index zobrazuje, o kolik procent se změnila hodnota oproti předchozímu období. Bazický a řetězový index byl vypočítán podle vzorce č. 1 a 2.

$$\text{Vzorec č. 1: bazický index} = \frac{\text{ukazatel } i+1}{\text{ukazatel } 0} \times 100$$

$$\text{Vzorec č. 2: řetězový index} = \frac{\text{ukazatel } i+1}{\text{ukazatel } i} \times 100$$

Vertikální analýza vyjadřuje procentuální podíl jednotlivých položek příjmů a výdajů z celkového objemu a je počítána pomocí vzorce č. 3. V rámci vertikální analýzy jsou hodnoceny agregované příjmy dle druhu a následně jednotlivé daňové příjmy, které mají největší zastoupení na celkových příjmech.

$$\text{Vzorec č. 3: vertikální analýza} = \frac{\text{jednotlivé položky}}{\text{suma celkem}} \times 100$$

Informace potřebné k výpočtu horizontální a vertikální analýzy jsou obsaženy ve výkazech ze závěrečných účtů z období 2014–2018, které budou poskytnuty obcí Staňkovice.

V další části je provedena finanční analýza na základě poměrových ukazatelů likvidity a zadluženosti. Likvidita udává, jak je obec schopna hradit své závazky, a je rozlišovaná na běžnou, pohotovou a okamžitou. Tyto likvidity jsou počítány podle vzorců č. 4, 5 a 6.

$$\text{Vzorec č. 4: běžná likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva (ř. B)}}{\text{krátkodobé závazky (ř. D.III.)}}$$

$$\text{Vzorec č. 5: pohotová likvidita} = \frac{\text{oběžná aktiva – zásoby (ř. B.I)}}{\text{krátkodobé závazky (ř. D.III.)}}$$

$$\text{Vzorec č. 6: okamžitá likvidita} = \frac{\text{finanční majetek (ř. B.III)}}{\text{krátkodobé závazky (ř. D.III.)}}$$

Do ukazatelů zadluženosti spadá celková zadluženost, koeficient samofinancování, míra zadluženosti a zadluženost na 1 obyvatele. Celková zadluženost udává, do jaké míry je obec zatížená cizími zdroji, koeficient samofinancování ukazuje, kolik vlastních zdrojů je použito k financování potřeb obce, a míra zadluženosti vyjadřuje poměr vlastního kapitálu k cizímu. Tyto ukazatele se počítají na základě vzorců č. 7, 8, 9 a 10.

$$\text{Vzorec č. 7: celková zadluženost} = \frac{\text{cizí kapitál (ř. D)}}{\text{celková aktiva}}$$

$$\text{Vzorec č. 8: koeficient samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál (ř. C)}}{\text{celková aktiva}}$$

$$\text{Vzorec č. 9: míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí kapitál (ř. D)}}{\text{vlastní kapitál (ř. C)}}$$

$$\text{Vzorec č. 10: zadluženost na 1 obyvatele} = \frac{\text{cizí kapitál (ř. D)}}{\text{počet obyvatel obce}}$$

Potřebné podklady pro vypočítání ukazatelů likvidity a zadluženosti jsou čerpány z rozvah z období 2014–2018, které poskytla obec Staňkovice.

V poslední části je provedena komparace s jinou obcí, která má podobné rysy z hlediska počtu obyvatel, velikosti katastrálního území a velikosti příjmů a výdajů. Obec je komparována pomocí ukazatelů likvidity, vypočítaných podle vzorců č. 4, 5, 6 a pomocí ukazatelů zadluženosti, vypočítaných podle vzorců č. 7, 8, 9 a 10. Údaje o obci Rašovice jsou dostupné na: www.monitor.statnipokladna.cz. Po provedení komparace následuje celkové zhodnocení hospodaření obce a případné návrhy na zlepšení její finanční situace.

3 Teoretická východiska

3.1 Obecná charakteristika veřejné správy

Veřejnou správu lze chápat jako soubor záměrných činností, kdy dochází ke správě věcí veřejných (funkční pojetí). Tyto činnosti jsou realizovány skrze organizační celky a s jejich pomocí jsou uváděna ustanovení zákonů do praxe. Mezi tyto činnosti patří organizování, spravování nebo dozor v určitém okruhu vymezených pravomocí.

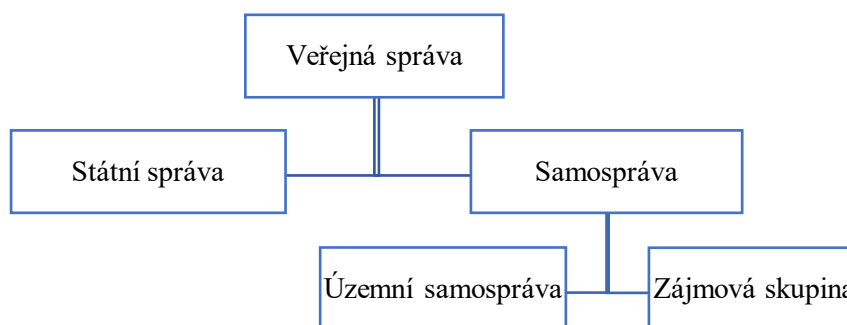
Na druhé straně lze veřejnou správu chápat i jako soubor různých orgánů či institucí, které se nachází na jednotlivých úrovních, kdy každá z nich má jinou náplň práce a různou odpovědnost (organizační pojetí). Veřejná správa může být v tomto případě vykonávána prostřednictvím orgánu přímo, nebo zprostředkovaně (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Na veřejnou správu lze také nahlížet ze dvou pohledů:

Z prvního pohledu je veřejná správa rozlišována podle toho, zda je vykonávána státem prostřednictvím svých orgánů, nebo zda stát pověřuje určité nestátní korporace, aby jednotlivé záležitosti řešily na základě principu samosprávy. Pokud je na veřejnou správu nahlíženo z tohoto pohledu, lze ji vnímat jako určitý systém, který je tvořen dvěma subsystemy. Tím prvním je státní správa, která je vykonávána státem prostřednictvím institucí či organizací přímo, nebo zprostředkovaně. Druhým subsystemem je samospráva, která své záležitosti může provádět samostatně, vlastními prostředky, v mezích stanovených předpisy (Provazníková, 2015).

Z druhého pohledu lze veřejnou správu rozlišovat podle toho, zda se jedná o územní, ústřední nebo místní správu. Územní veřejná správa se vyznačuje tím, že je prováděna uvnitř administrativních jednotek. Pokud se územní veřejná správa nachází pouze na jedné úrovni správy, dochází ke splynutí územní a místní správy (Provazníková, 2015).

Obrázek č. 1 Schéma veřejné správy

Zdroj: (Provazníková, 2015), vlastní zpracování

3.1.1 Funkce veřejné správy

Veřejná správa vykonává několik základních funkcí, a to:

- mocenskou funkci - uplatňuje svoji moc prostřednictvím právního řádu a dochází tak k příkazování, zakazování a vynucování určitých věcí;
- ochrannou funkci - stará se o bezpečnost státu a zabývá se ochranou veřejného pořádku;
- organizační funkci - organizuje určité záležitosti, které se týkají například občanů (vzdělání), institucí nebo státu;
- regulační funkci - dohlíží na chování společnosti a pomocí systému řízení, jenž je založený na vzájemné komunikaci a toleranci, umožňuje shromažďování občanů;
- funkci služeb veřejnosti - zprostředkovává určité činnosti, které jsou prováděny ve veřejném zájmu (pečovatelské služby) (Lochmannová, 2017).

3.2 Struktura veřejné správy v České republice

Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, veřejnou správu lze brát jako určitý systém, který je složen ze dvou základních subsystémů, z nichž hlavní je státní správa a tím druhým je samospráva.

3.2.1 Státní správa

„Státní správa je přímo nebo zprostředkovaně řízena ústřední vládou, která představuje nejvyšší orgán moci výkonné a politické. Je to orgán se všeobecnou působností, v oblasti správy kontroluje, sjednocuje a koordinuje činnost ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy atd.“ (Provazníková, 2015).

Pro státní správu je typické, že nižší orgány jsou podřízeny vyšším orgánům, dosazování orgánu probíhá jmenováním a jejich úprava výkonů pro celé území státu je dána zákonem (Provazníková, 2015).

Ve státní správě se nachází dva typy orgánů, a to buď orgány se specializovanou působností (ministerstva) nebo orgány se všeobecnou působností (ústřední vláda) (Lochmannová, 2017).

Územní státní správa

Územní státní správa působí na celém území naší republiky a je vykonávána centrálně. Státní instituce provádí dohled nad institucemi v regionech, krajích a obcích. Územní státní správu lze rozdělit na: **oblastní státní správu** (vykonávána státním úřadem), **státní regionální správu**, **krajskou státní správu** (vykonávána krajskými institucemi), **okresní státní správu** (vykonávána okresními soudy) a **místní státní správu** (Lochmannová, 2017).

„V České republice existuje v současné době dvoustupňový systém územní státní správy. První stupeň je tvořen obecními úřady, popřípadě pověřenými obecními úřady a úřady s rozšířenou působností, které vykonávají řadu úkolů státní správy v rámci přenesené působnosti, druhý stupeň tvoří krajské úřady, které vznikly na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, jako nový prvek v soustavě územních orgánů na základě proběhlých voleb do krajských zastupitelstev v roce 2000“ (Provazníková, 2015).

3.2.2 Samospráva

Samospráva je veřejná správa, která není vykonávána státem, ale institucí nezávislou na státu. Stát však vytváří vhodné podmínky pro její fungování, tudíž samospráva bez státu nikdy nemůže fungovat, a proto je označována jako relativně samostatná, ale ne jako absolutně samostatná. Do jednotlivých rozhodnutí samosprávných celků ale stát zasahovat nemůže, pokud to nevyžaduje ochrana zákona. Samospráva může

vytvářet a řídit činnost samosprávných institucí a jejich orgánů (moc výkonná), ale také může vydávat právní normy jako například obecní vyhlášky nebo vnitřní předpisy (moc normotvorná) (Provazníková, 2015).

Samosprávu lze rozdělit na zájmovou a územní.

Zájmová samospráva

Zájmová samospráva není ústavně zakotvena a je tvořena subjekty, které mají nějaký společný zájem a jejichž členství je dobrovolné (sportovní organizace, politické strany). Dále sem spadá profesní samospráva, která se od zájmové samosprávy liší tím, že je tvořena subjekty, které mají stejné profesní zaměření, jsou shromažďovány do tzv. komor a jejich členství je povinné (Česká advokátní komora).

Do zájmové samosprávy jsou řazeny i vysoké školy, které si stanovují podmínky pro přijetí ke studiu, tvoří studijní programy, stanovují výši poplatků spojených se studiem a jiné. I na vysokých školách dochází k ustanovování samosprávných akademických orgánů, kam spadá například akademický senát, rektor, disciplinární komise nebo kvestor (Lochmannová, 2017).

Územní samospráva

Územní samosprávou se rozumí nějaký celek, který má právo se rozhodovat o svých záležitostech a má právo hospodařit se svým majetkem. Vykonává vlastní samosprávu, kterou mohou občané vykonávat buď přímo, nebo nepřímo pomocí volených orgánů.

Prostřednictvím územní samosprávy má občan možnost podílet se na řízení veřejných záležitostí nebo na kontrolování veřejné správy. Stále více dochází k tzv. decentralizaci neboli k přesunu funkcí na nižší orgány, aby mohl občan jednoduše kontrolovat působení veřejného sektoru (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

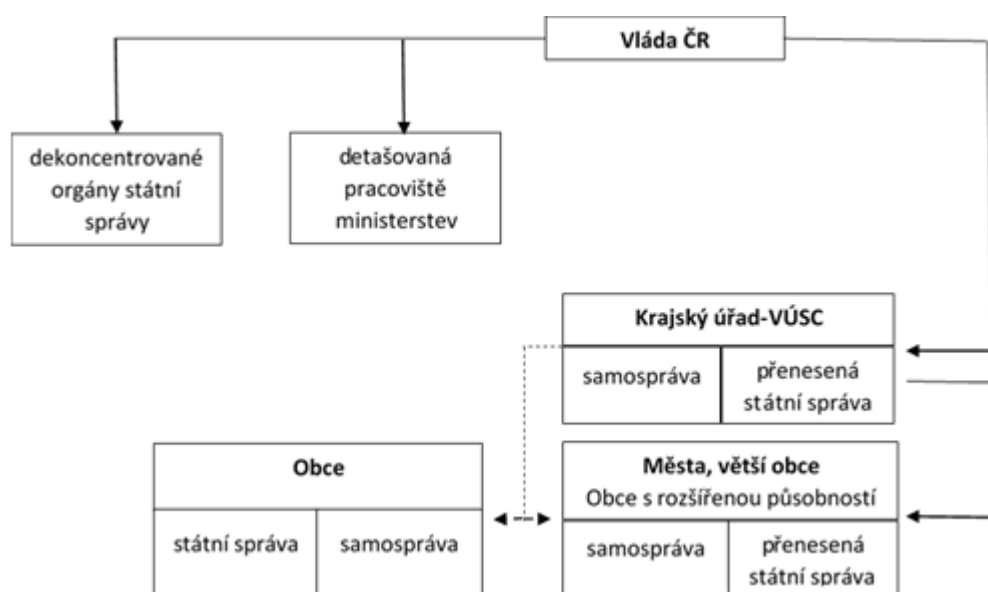
U územní samosprávy se nevyskytuje nadřazenost ani podřazenost územních celků, jelikož každý má své vlastní pravomoci, do nichž ostatní územní celky nemohou zasahovat (Provazníková, 2015).

Územní samospráva má dvě základní funkce. **Samosprávnou funkci** neboli samostatnou působnost územní samospráva zajišťuje pro své občany lokální nebo regionální statky. **Přenesenou funkci** neboli přenesenou působnost (výkon státní správy) – tzn. územní samospráva zajišťuje pro své občany veřejné statky, které mají povahu národních statků (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Dále by měla mít územní samospráva určité předpoklady k tomu, aby mohla dobře fungovat a plnit své funkce. Mezi tyto předpoklady jsou řazeny **legislativní předpoklady** (aby mohla územní samospráva plnit své funkce, je potřeba schválit určité zákony) a **ekonomické předpoklady** (vlastnictví majetku, získávání vlastních finančních prostředků, sestavování vlastního rozpočtu) (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Územní samospráva má tzv. dvoustupeňový systém. Prvním stupněm územní samosprávy je obec (místní samospráva) a druhým (vyšším) stupněm jsou kraje (vyšší územní správní celky – VÚSC) (Provazníková, 2015).

Obrázek č. 2 Struktura veřejné správy v ČR od roku 2003

Zdroj: (Provazníková, 2015), vlastní zpracování

3.3 Obec – základní článek územní samosprávy

Obec je základním územní samosprávným celem a územní jednotka státu, která je vymezena hranicí území obce. Jedná se o veřejnoprávní korporaci, jež má vlastní majetek, vlastní finanční prostředky a vlastní rozpočet. Každá obec v ČR je zahrnuta do územního obvodu vyššího územního samosprávného celku (kraje) (Provazníková, 2015).

Obec je reprezentantem veřejných zájmů, zájmů občanů a ostatních subjektů, pečuje o všestranný sociálně ekonomický rozvoj svého území, zabezpečuje veřejné služby pro své občany, v mezích zákona je nositelem veřejné moci (může zřídit obecní policii), je samostatným ekonomickým subjektem (má právní subjektivitu), schvaluje územní plán obce atd. (Peková, 2004).

Obec je vymezena třemi základními znaky:

- území (může být složeno z jednoho nebo více katastrálních území);
- občané (obyvatelstvo obce tvořené lidmi s trvalým či přechodným bydlištěm v obci, popřípadě občané, kterým bylo uděleno čestné občanství, právnické osoby a podnikatelé nebo vlastníci nemovitostí, které se nachází na území obce);
- samospráva veřejných záležitostí v hranicích obce (působnost obce) (Peková, 2004).

Občané obce se mohou podílet na řízení obce, a to buď přímo (prostřednictvím dobrovolné práce v komisích, účasti na veřejných schůzích, vyjadřováním v místním referendu), nebo nepřímo (prostřednictvím volených zástupců) (Peková, 2004).

3.3.1 Působnost obce

Ve veřejné správě jsou rozlišovány dva druhy působnosti: samostatná působnost (samospráva) a přenesená působnost (výkon státní správy).

Samostatná působnost

Obec má zákonem stanovené pravomoci, díky kterým se může v určitých záležitostech rozhodovat samostatně. Jedná se především o záležitosti, týkající se zájmů obce a jejích občanů (Provazníková, 2015).

Do samostatné působnosti obce je řazeno hospodaření obce, peněžní fondy obce, vydávání obecně závazných vyhlášek obce, ukládání pokut za správní delikty, spolupráce s jinými obcemi, místní poplatky, zřizování jednotky dobrovolných hasičů, zřizování předškolních zařízení, základních škol, základních uměleckých škol a zařízení jim sloužících, ochrana veřejného zdraví atd. Pokud zákon nestanoví, o jakou působnost se jedná, platí, že jde o samostatnou působnost (Provazníková, 2015).

„Obec jako územní společenství občanů má právo na samosprávu, právo samostatně rozhodovat v mnoha oblastech veřejné správy – a to ve věcech územní samosprávy. Obec vykonává veřejnou správu v samostatné působnosti, tzn. volené orgány obce, které svým rozhodnutím svěřují vlastní realizaci svým výkonným orgánům“ (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Přenesená působnost

Je vykonávána výkonnými orgány obce, které jsou podřízeny a kontrolovány orgány státní správy nebo krajskými úřady. V rámci přenesené působnosti obec zajišťuje nejen veřejné statky pro občany své obce, ale i pro občany obcí sousedních (veřejné statky nadlokálního významu) (Peková, 2004).

Činnosti obce v přenesené působnosti: vydávání nařízení obce, rozhodování o místních a účelových komunikacích, projednávání přestupků, jsou orgánem ochrany přírody a ochrany ovzduší atd.

Činnosti obce s pověřeným obecním úřadem: rozhodují o poskytování peněžité a věcné dávky nebo půjčky, jsou orgánem ochrany přírody a zemědělského půdního fondu atd.

Činnosti obcí s rozšířenou působností: evidence obyvatel, vedení registru obyvatel, vydávání občanských průkazů a cestovních dokladů, ochrana životního prostředí, péče o staré a zdravotně postižené, péče o nepřízpůsobivé občany atd. (Provazníková, 2015).

3.3.2 Orgány obce

Obec je spravována svými orgány, jež se dělí na volené, výkonné a poradní a kontrolní orgány.

A. Zastupitelstvo obce

Jedná se o volený orgán obce, který je zakotven v Ústavě ČR. Členové zastupitelstva jsou voleni na období 4 let a jejich počet je určován podle počtu obyvatel a velikosti územního obvodu obce.

Tabulka č. 1 Počet členů v zastupitelstvu

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
do 500 obyvatel	5–9 členů
501–3 000 obyvatel	7–15 členů
3 001–10 000 obyvatel	11–25 členů
10 001–50 000 obyvatel	15–35 členů
50 001–150 000 obyvatel	25–45 členů
nad 150 000 obyvatel	35–65 členů

Zdroj: (Peková, Pilný, Jetmar, 2005), vlastní zpracování

Zastupitelstvo obce vlastní rozhodující rozhodovací pravomoci. Pro rozhodnutí musí hlasovat nadpoloviční většina všech členů, jejich jednání jsou ze zákona veřejná a řídí se schváleným jednacím řádem (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Zastupitel má 3 základní práva:

- právo iniciativy (právo podávat návrhy zastupitelské radě, výborům a komisím);
- právo interpelace (právo vznášet dotazy, připomínky a podněty na radu, předsedy výboru, na statutární orgány právnických osob a na vedoucí příspěvkových organizací, které obec založila);
- právo informace (právo požadovat od zaměstnanců obce informace ve věcech, které souvisejí s výkonem jejich funkcí) (Koudelka, 2007).

Zastupitel má dvě povinnosti, a to **aktivní účast** (povinnost účastnit se zasedání zastupitelstva; plnit úkoly, které mu orgány uloží; jednat tak, aby nebyla ohrožena jeho funkce, a hájit zájmy občanů) a **vyvarovat se střetu zájmů** (Koudelka, 2007).

Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce, a pokud se jedná o věci spadající do přenesené působnosti, zastupitelstvo rozhoduje pouze tehdy, stanoví-li tak zákon o obcích. Mezi věci, o kterých rozhoduje a jež schvaluje zastupitelstvo, patří zejména schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu obce závěrečného účtu obce, provádění rozpočtového opatření, schvalování výše osobních a věcných nákladů obecního úřadu, schvalování výše odměn starosty a členů zastupitelstva, rozhodování o poskytnutí půjčky, rozhodování o založení, zřízení, nebo zániku neziskových organizací, rozhodování o založení, nebo rušení právnických osob, schvalování obecně závazné vyhlášky aj. (Peková, 2004).

B. Rada obce

Rada obce je výkonným orgánem obce v samostatné působnosti a za své výkony odpovídá zastupitelstvu. V přenesené působnosti rozhoduje pouze tehdy, stanoví-li tak zákon. Jednání rady obce jsou neveřejná a usnáší se nadpoloviční většinou všech členů.

Počet členů rady nesmí převyšovat jednu třetinu počtu členů zastupitelstva, jejich počet je v rozmezí 5–11 členů a je lichý. Pokud zastupitelstvo má méně než 15 členů, rada obce se nevolí a její funkci plní starosta.

Rada obce je tvořena starostou, který stojí v čele, a jeho zástupci – místostarostové a další členové (primátor, náměstci primátora aj.) (Peková, 2004).

Pravomoci rady obce: zabezpečovat hospodaření obce podle schváleného rozpočtu; připravovat materiály pro jednání zastupitelstva obce; rozhodovat o uzavírání nájemních smluv a smluv o výpůjčce; stanovovat pravidla pro přijímání a vyřizování petic; zřizovat potřebné výkonné orgány obecního úřadu – odbory; ukládat pokuty v samostatné působnosti; vydávat nařízení obce (Koudelka, 2007).

C. Starosta, místostarosta obce

V čele obce stojí starosta, který zastupuje obec navenek, je volen z členů zastupitelstva a za své výkony ve své funkci je odpovědný zastupitelstvu obce. Pokud v obci není stanovena funkce tajemníka, starosta má za úkol řídit a kontrolovat všechny pracovníky obecního úřadu. Místostarosta (náměstek primátora) zastupuje starostu v jeho nepřítomnosti (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Pravomoci starosty: připravovat, svolávat a řídit schůze zastupitelstva a rady obce; zodpovídat za provedení auditu hospodaření obce; zodpovídat za informování veřejnosti o činnosti obce; jmenovat a odvolávat tajemníka obecního úřadu (Koudelka, 2007).

D. Výbory

Jedná se o iniciativní a kontrolní orgány zastupitelstva obce. Předsedou výboru je vždy člen zastupitelstva a počet členů výboru musí být lichý. Vždy musí být zřízen:

- finanční výbor – má za úkol provádět kontrolu hospodaření s majetkem a finančními prostředky obce a také plnit další úkoly, které jim zadá zastupitelstvo obce;
- kontrolní výbor – má za úkol kontrolovat plnění usnesení zastupitelstva a rady obce, kontrolovat dodržování právních předpisů a plnit další úkoly, které jim zadá zastupitelstvo obce (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Finanční a kontrolní výbory musí být nejméně tříčlenné a jejich členy nemohou být starosta, místostarosta, tajemník ani osoby zabezpečující rozpočtové a účetní práce na obecním úřadě (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

Mezi další výbory, které mohou být zřízené, patří: **výbory pro národnosti menšiny** – zřizují se tehdy, pokud je na území obce alespoň 10 % občanů, kteří jsou jiné národnosti než české; **osadní výbor** – předkládá zastupitelstvu, radě a výborům návrhy týkající se rozvoje a rozpočtu obce, vyjadřuje se k připomínkám a podnětům předkládaným občany obce aj. Musí mít alespoň tři členy (Koudelka, 2007).

E. Komise

Jedná se o iniciativní a poradní orgány rady obce. Mají v pravomoci předkládat návrhy a náměty radě. V tomto případě je komise odpovědná za své činnosti radě obce, ale pokud byl komisi svěřen nějaký výkon přenesené působnosti, stává se výkonným orgánem a je zodpovědná za svou činnost starostovi. V případě, že je komise pověřena výkonem přenesené působnosti, předseda komise musí mít odbornou způsobilost (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

F. Obecní úřad

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, tajemníkem a úředníky. Tajemník je pracovníkem v zaměstnaneckém poměru, plní úkoly uložené zastupitelstvem, radou nebo starostou, zajišťuje výkony přenesené působnosti, účastní se schůzí zastupitelstva a rady s hlasem poradním aj. (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

„Obecní úřad vykonává administrativně organizační činnosti, které souvisejí se samostatnou i přenesenou působností obce, resp. jejích orgánů. Je výkonným orgánem. Funkci obecního úřadu plní ve městech městský úřad, ve statutárních městech magistrát, úřady městských obvodů a městských částí“ (Peková, Pilný, Jetmar, 2005).

V rámci samostatné působnosti plní obecní úřad úkoly zastupitelstva a rady obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti a řídí organizace, které obec zřídila. V přenesené působnosti vykonává obecní úřad státní správu v rozsahu zákona o obcích (Provazníková, 2015).

Obecní úřad lze členit na jednotlivé odbory, které jsou výkonnými orgány. Ve větších městech se obecní úřad člení na více odborů, které se dále dělí na jednotlivá oddělení. Pokud se však jedná o menší obec, obecní úřad je členěn do méně odborů, nebo řídicí agendu provádí jeden administrativní pracovník. Jednotlivé odbory: odbor rozpočtu; odbor územního plánování; odbor rozvoje služeb; odbor podnikání; odbor pro styk s veřejností, odbor dopravy; odbor školství a vzdělání aj. (Peková, 2004).

3.3.3 Druhy obcí

- **obce**, které nejsou městy;
- **města** – musí mít alespoň 3 000 obyvatel;

- **obce s pověřenými obecními úřady** – vykonává státní správu pro vlastní obec, obec ve svém spádovém územním obvodu a případně pro obec jiného územního obvodu;
- **obce s rozšířenou působností** – zajišťuje správný chod státní správy nad rámce přenesené působnosti, která náleží ostatním obcím;
- **statutární města** – města, která mohou své území rozdělit na městské obvody nebo na městské části (Plzeň, Kladno, Brno, Pardubice atd.);
- **hlavní město Praha** – členěné na městské části (Peková, 2004).

V ČR je značně velká rozdrobenost obcí, a to s sebou přináší jisté problémy. Jedním z nich je, že ve většině malých obcí se nedaří získat úspory z rozsahu zabezpečovaných veřejných statků. A aby k tomu nedocházelo, stát se snaží omezovat další rozdělování malých obcí na menší sídelní útvary a snaží se motivovat obce k jejich slučování (Peková, 2004).

3.4 Rozpočet územních samosprávných celků

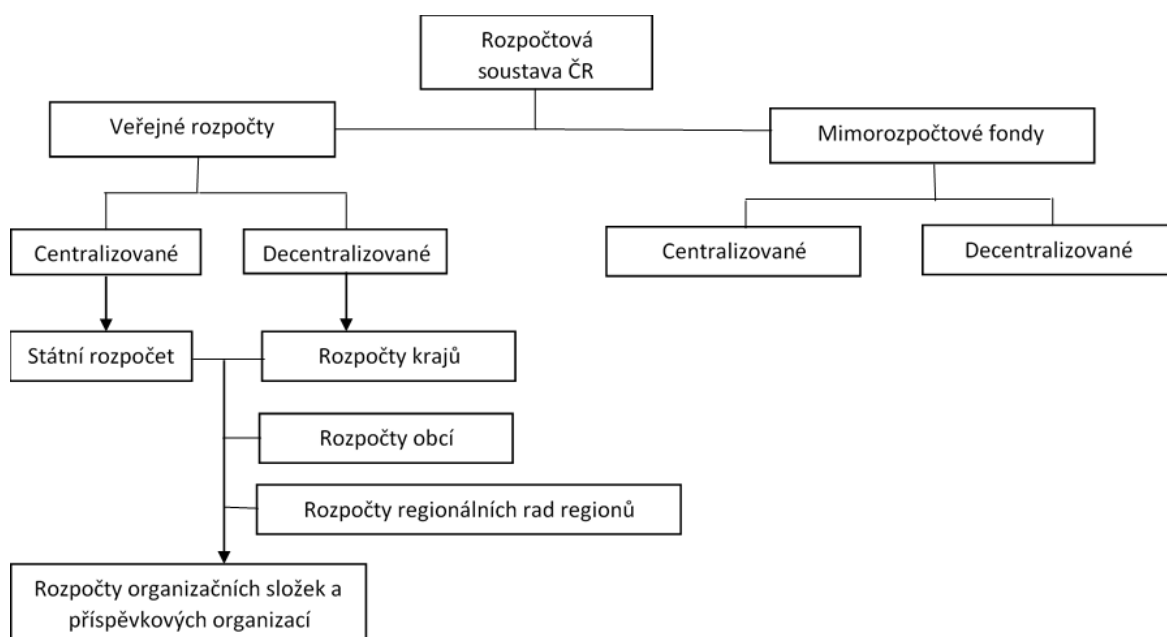
Rozpočet je základem finančního hospodaření obcí i regionů, zabezpečuje a financuje obecní politiku a dává do souladu plánované příjmy a výdaje obce.

Rozpočet územních samosprávných celků můžeme definovat jako **decentralizovaný peněžní fond**, který funguje na principu nenávratnosti, nedobrovolnosti a neekvivalence, nebo jako **bilanci**, která bilancuje příjmy a výdaje v daném rozpočtovém období. V tomto případě mohou nastat tři situace – vyrovnaný rozpočet, přebytkový rozpočet nebo schodkový rozpočet. Dále může být definován jako **finanční plán**, podle kterého daná obec hospodaří. Dochází k plánování příjmů a výdajů, které je úzce spjato s tzv. rozpočtovým omezením. Rozpočtové omezení je dáno především tím, že obce a kraje nejsou finančně soběstačné a mají omezené pravomoci v rozhodování o příjmech a jako **nástroj obecní a regionální politiky**, kdy dochází k prosazování zájmů obyvatelstva, k rozdělení zdrojů mezi jednotlivé organizační jednotky obce, k poskytnutí informací o finanční situaci obce, k rozhodnutí o výši poplatků, které se budou vybírat následující rok aj. (Peková, 2004).

Funkce, které územní rozpočet musí plnit:

- alokační – rozdělování finančních prostředků na určité potřeby v lokálním nebo regionálním veřejném sektoru (zabezpečování veřejných statků);
- redistribuční – využívání finančních prostředku ve prospěch sociálně slabších občanů (sociální dávky);
- stabilizační – využívání rozpočtu jako nástroje k dosažení cílů fiskální politiky (budování technické infrastruktury).

Obrázek č. 3 Rozpočtová soustava ČR

Zdroj: (Hamerníková a kol., 2010), vlastní zpracování

3.4.1 Rozpočtový proces

Rozpočtové období trvá jeden rok a kryje se s kalendářním rokem, zatímco rozpočtový proces trvá delší dobu, zpravidla jde o 1,5–2 roky. Rozpočtový proces je soubor činností, které jsou potřebné pro řízení hospodaření obce v určitém rozpočtovém období. Rozpočtový proces je tvořen v několika etapách – sestavení návrhu územního rozpočtu; projednání a schválení územního rozpočtu; plnění územního rozpočtu; kontrola plnění a sestavení přehledu o skutečném plnění rozpočtu – závěrečný účet (Peková, 2002).

Návrh územního rozpočtu sestavuje finanční odbor. Jedná se o jednu z nejnáročnějších etap, jelikož naplánované příjmy a výdaje musí být reálné. Při sestavování návrhu se především bere v potaz vývoj příjmů a výdajů v minulých letech.

Po sestavení návrhu následuje projednávání a schvalování územního rozpočtu, které provádí volený orgán obce (zastupitelstvo a příslušné výbory). Pokud rozpočet není schválen před začátkem rozpočtového období, obec musí hospodařit podle rozpočtového provizoria. Když je návrh rozpočtu schválen, dochází k plnění a kontrole plnění rozpočtu, za něž odpovídají orgány, které sestavovaly návrh rozpočtu. Tyto orgány také analyzují příčiny neplnění rozpočtu a hledají vhodná opatření proti negativním vlivům, které působí v rozpočtovém hospodaření. Po skončení rozpočtového období dochází k sestavení přehledu o skutečném plnění rozpočtu, který provádí finanční odbor. Následně je závěrečný účet znovu projednáván a schvalován voleným orgánem, který schvaloval návrh rozpočtu (Peková, 1995).

3.4.2 Rozpočtové zásady

Během rozpočtového procesu se musí dodržovat určité rozpočtové zásady:

- **Zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu.** Pokud není územní rozpočet schválen před začátkem rozpočtového období, obec musí hospodařit podle tzv. rozpočtového provizoria.
- **Zásada reálnosti a pravdivosti rozpočtu.** Měl by být sestaven reálný odhad příjmů a výdajů, aby bylo možné splnit rozpočtový plán bez výrazných odchylek.
- **Zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu.** Jedná se o jednotné třídění příjmů a výdajů, které je součástí rozpočtové skladby, stejné pro všechny veřejné rozpočty.
- **Zásada dlouhodobé vyrovnanosti rozpočtu.** Z dlouhodobého hlediska by měly být rozpočty vyrovnané, aby nedošlo k nerovnováze v ekonomickém prostředí.
- **Zásada efektivnosti a hospodárnosti rozpočtu.** Prostředky veřejných rozpočtů by měly být používány co nejefektivněji, aby nedocházelo k propadávání nevyužitých finančních prostředků.
- **Zásada publicity rozpočtu.** Tato zásada zajišťuje, aby občané byli plně informováni o hospodaření obce. Veřejné rozpočty jsou projednávány veřejně a jsou zveřejňovány po dobu 15 dnů před projednáním příslušného rozpočtu (Peková, 2002).

3.4.3 Rozpočtová skladba

Rozpočtová skladba (klasifikace) podrobně člení příjmy a výdaje veřejných rozpočtů. Jedná se o třídění všech peněžních operací veřejných rozpočtů a mimorozpočtových fondů státu, obcí i krajů, včetně organizačních složek, které zřídila obec nebo kraj. Třídění příjmů a výdajů respektuje **zásadu jednotnosti a závaznosti** (každý údaj rozpočtu má dané identifikovatelné místo); **zásadu dlouhodobé stability** (potřebná pro dlouhodobé rozpočtové analýzy a rozpočtové plánování); **zásadu srozumitelnosti** (možnost provést veřejnou i občanskou kontrolu); **zásadu kompatibility** (aby rozpočtová skladba byla v souladu s mezinárodními účetními a statistickými standardy) (Provazníková, 2015).

Rozpočtová skladba využívá třídění:

- **Kapitolní (organizační) neboli odpovědnostní třídění.** Pro obce a kraje je nepovinné, proto se zpravidla využívá u příjmů a výdajů státního rozpočtu.
- **Druhovému třídění.** Jedná se o základní třídění, které se týká všech peněžních operací, dále tříděných na jednotlivé položky, a to podle určitých kritérií (inkaso x platba; nenávratná x návratná; běžná x kapitálová; aktiva x pasiva aj.).
- **Odvětvové třídění.** Jednotlivé příjmy a výdaje se třídí podle odvětví. Třídí se všechny výdaje, nedaňové a kapitálové příjmy obcí a krajů. V České republice se třídí do šesti skupin:
 1. zemědělství a lesní hospodářství;
 2. průmyslová a ostatní odvětví hospodářství;
 3. služby pro obyvatelstvo;
 4. sociální věci a politika zaměstnanosti;
 5. bezpečnost státu a právní ochrana;
 6. všeobecná veřejná správa a služby.
- **Konsolidační třídění** (tzv. záznamové jednotky) (Lorenc, 2018).

3.4.4 Příjmy územních rozpočtů

„Příjmy jsou podle druhového členění nenávratně inkasované prostředky připsané na bankovní účet, opětované i neopětované, z domácí ekonomiky i ze zahraničí, včetně přijatých darů a dotací a přijaté splátky půjček za účelem rozpočtové politiky. Nezahrnují

však ta inkasa, která představují vypůjčené finanční prostředky (návrtné půjčky, úvěr, příjmy z emise vlastních cenných papírů – obligací apod.) a přijaté splátky půjček dříve poskytnutých za účelem řízení likvidity a finančního investování“ (Provazníková, 2015).

Příjmy jsou zdrojem krytí výdajů a jejich hlavní funkcí je obstarat potřebné množství finančních prostředků na pokrytí výdajů (tzv. fiskální funkce příjmů) (Peková, 2002).

Příjmy územních samosprávných celků jsou členěny do čtyř hlavních skupin: daňové příjmy, transfery (dotace), nedaňové příjmy a úvěry (půjčky). První tři skupiny tvoří **nenávratné příjmy**. Jsou to příjmy, které jsou nejdůležitějším zdrojem financování územních samosprávných celků. Vstupují do veřejného rozpočtu od odlišných subjektů (občanů, podniků či dotace ze státního rozpočtu do rozpočtu obce). Fungují na principu nenávratnosti, neekvivalence a nedobrovolnosti. Do nenávratných příjmů jsou řazeny daně, příjmy z pronájmu majetku, poplatky aj. (Provazníková, 2015).

Poslední skupina, což jsou úvěry a půjčky, jsou řazeny do **návratných příjmů**. U těchto příjmů má obec povinnost, za předem daných podmínek je splatit. Návratné příjmy jsou tvořeny například bankovními úvěry na financování investic nebo banovními úvěry na pokrytí krátkodobého deficitu rozpočtu aj. (Peková, 2002).

Daňové příjmy

Daňové příjmy jsou platby, jež jsou stanoveny daňovými zákony. Daň je stanovená jako povinná a pravidelně se opakující platba do státního rozpočtu. Společně s veřejným zdravotním pojištěním a příspěvkem na sociální zabezpečení tvoří největší skupinu běžných příjmů. Daňové příjmy jsou členěny podle tzv. daňového určení na:

- **Svěřené (výlučné) daně** – celý jejich výnos vstupuje do obecního rozpočtu. Zákon určuje, které vybrané daně půjdou do rozpočtu obcí. Do daní svěřených jsou řazeny především daně z nemovitých věcí. Obec může podle zákona o dani z nemovitých věcí obecně závaznou vyhláškou upravit výši daně z nemovitých věcí, a to: snížením nebo zvýšením koeficientu přiřazeným obcím dle počtu obyvatel; stanovením koeficientu ve výši 1,5; stanovením místního koeficientu; osvobozením některých zemědělských pozemků, osvobozením nemovitých věcí dotčených přírodní pohromou nebo osvobozením zcela nebo částečně pozemků a zdanitelných staveb ve vládou schválených zvýhodněných průmyslových zónách. Obec, respektive

zastupitelstvo obce má v plné kompetenci, zda využije některou z těchto možností, a tak zvýší, případně sníží výnos daně z nemovitých věcí plynoucí do jejího rozpočtu (Provazníková, 2015; Žehrová, Pfeiferová, 2010).

Tabulka č. 2 Koeficienty podle počtu obyvatel

Počet obyvatel obce	Koeficient
do 1000 obyvatel	1,0
nad 1000 do 6000 obyvatel	1,4
nad 6000 do 10 000 obyvatel	1,6
nad 10 000 do 25 000 obyvatel	2,0
nad 25 000 do 50 000 obyvatel	2,5
nad 50 000 obyvatel (ve Františkových Lázních, Luhačovicích, Mariánských Lázních a Poděbradech)	3,5
nad 50 000 obyvatel (v Praze)	4,5

Zdroj: (Marková, 2008); vlastní zpracování

- **Sdílené daně** – v tomto případě územní samosprávy a stát sdílejí stejnou daňovou základnu. Dosažený výnos těchto daní je rozdělován způsobem, který je předem stanovený zákonem, mezi rozpočty na jednotlivých úrovních celého státu. Konstrukce daně je stanovena celostátně na základě zákona a obec ji nemůže nijak ovlivnit. Sdílené daně lze přerozdělovat dvěma způsoby: **derivační způsob** – určené procento z celkového objemu daně se rozdělí mezi nižší úrovně samosprávy podle toho, jaký výnos měla tato daň na daném území; **nederivační způsob** – určené procento z celkového příjmu daně se rozdělí podle počtu obyvatel na daném území, resp. podle jiného kritéria. Mezi daně sdílené je řazena daň z přidané hodnoty (DPH), daň z příjmů právnických osob (DPPO), daň z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti (DPFO) (Provazníková, 2015).
- **Místní poplatky** – mají fakultativní charakter, což znamená, že obec sama rozhoduje, zda určité poplatky budou, či nebudou vybírat. Místní poplatky vstupují přímo do rozpočtu obce. Výše poplatků je stanovena závaznou vyhláškou dané obce a musí být v souladu se zákonem o místních poplatcích, které určují horní hranici poplatků nebo rozpětí sazeb.

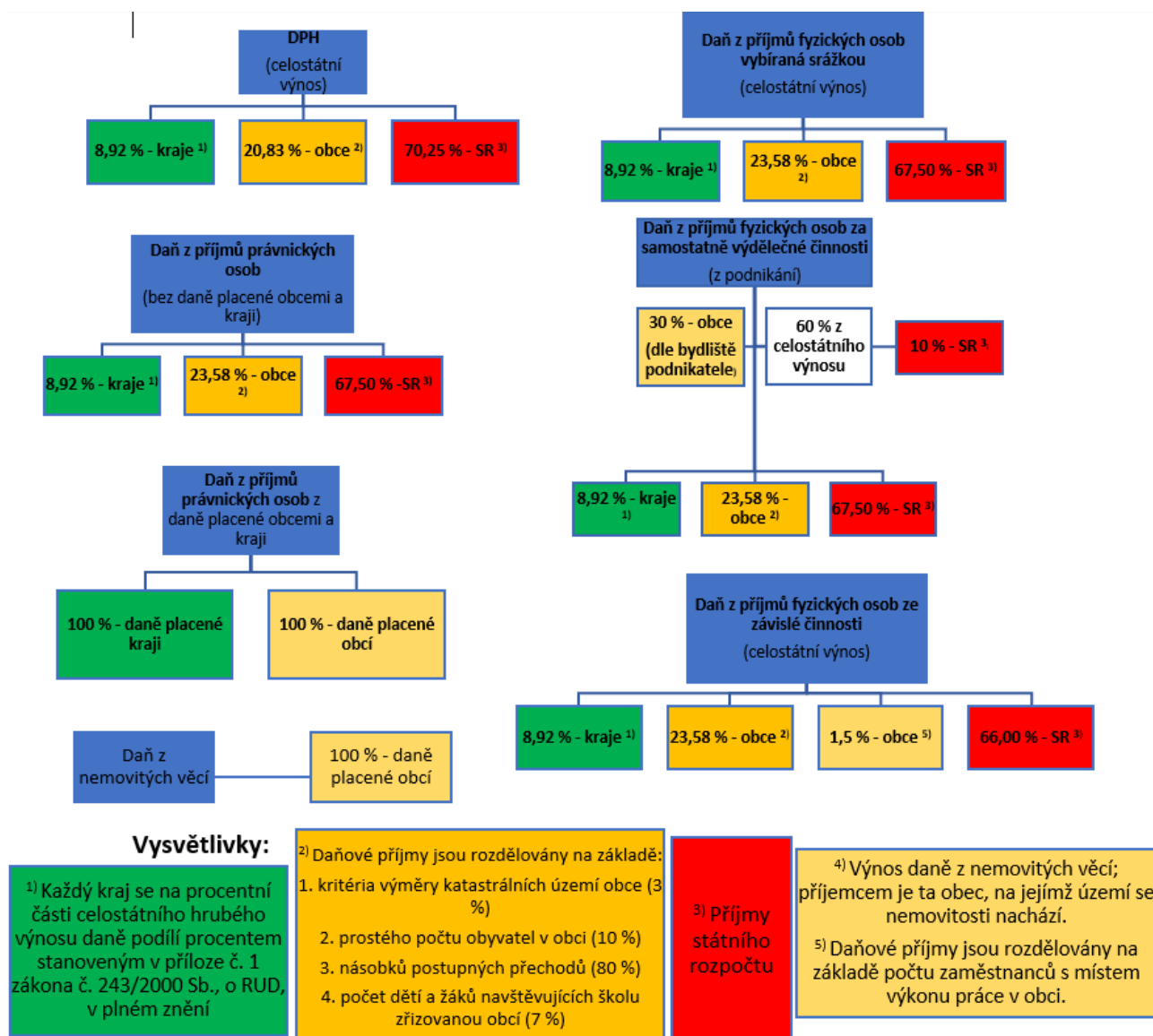
Mezi hlavní poplatky jsou řazeny:

- **poplatek ze psů** – poplatníkem je vlastník psa, který má trvalé bydliště v dané obci, a horní hranice daného poplatku činí 1 500 Kč ročně/psa, u důchodců max. 200 Kč ročně/psa;
- **poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt** – poplatníkem je osoba, která přechodně a za úplatu pobývá v lázních či rekreačních centrech, maximální výše poplatku činí 15 Kč/osobu a den;
- **poplatek za užívání veřejného prostranství** – poplatníkem jsou uživatelé veřejného prostranství (FO i PO), maximální výše poplatku je za den 10 Kč/m²;
- **poplatek ze vstupného** – poplatníkem jsou pořadatelé akcí, sazba poplatku je procentní a její maximální možná výše je 20 % z vybraného vstupného;
- **poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst** – poplatníkem jsou lidé, kteří chtějí vjet do míst, kde je jinak vjezd zakázán, maximální možná výše poplatku je 20 Kč/den (Peková, 1995).

Pokud nejsou poplatky zaplacený včas nebo ve správné výši podle zákona o místních poplatcích, obec může udělit sankci, a to takovou, že poplatek může zvýšit až o 50 % (Peková, 1995).

- **Správní poplatky** – poplatky, které hradí náklady spojené s poskytnutím správních úkonů, zajišťovaných v rámci tzv. přenesené působnosti. Jejich výše je zpravidla stanovena zákonem, tudíž orgány obcí ji nemohou ovlivňovat, mají tedy omezenou pravomoc. Obec na základě přenesené působnosti plní určité úkoly státní správy a na základě toho vybírá správní poplatky. Mezi úkony, které provádí obec na základě přenesené působnosti, jsou řazeny např.: výpisy z matriky, povolení stavby, vystavení dokladů aj. Poplatky za výše uvedené úkony plynou přímo do příslušného obecního rozpočtu (Provazníková, 2015).

Obrázek č. 4 Schéma rozdělení rozpočtového určení sdílených daní v roce 2016

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy se liší od daňových především tím, že jejich výši může obec svou aktivitou ovlivnit. Mezi nedaňové příjmy jsou zahrnuty příjmy od vlastních neziskových organizací, příjmy z vlastního podnikání (příjmy z pronájmu nebo z prodeje majetku ve vlastnictví obce, příjmy z obchodování s cennými papíry), uživatelské poplatky za smíšené veřejné statky (hřbitovní služby), sankční pokuty, příjmy z mimorozpočtových fondů (Peková, 1995).

Dotace a transfery

Většina územních samosprávných celků je finančně nesoběstačná, což znamená, že jejich příjmy nepokryjí veškeré výdaje. Proto většina jejich příjmů je tvořena transfery nebo dotacemi z rozpočtové soustavy především ze státního rozpočtu (Peková, 2005).

Dotace jsou projevem solidarity a jsou chápány jako nenávratně poskytnuté prostředky – pokud příjemce splní podmínky, za nichž mu byla poskytnuta dotace, nevzniká žádný závazek vůči poskytovateli. Dotace jsou děleny dle různých hledisek:

- podle financování výdajů – mohou být buď **běžné dotace** (poskytované k financování běžných a pravidelně se opakující potřeby během rozpočtového období), nebo **kapitálové dotace** (poskytované k financování jednorázových a dlouhodobých potřeb – investic);
- podle nároku na přidělení – spadají sem **nárokové dotace** (výkon určité veřejné služby) a **nenárokové dotace** (obec se musí aktivně ucházet o její poskytnutí);
- podle účelu – **účelové dotace** (jsou poskytovány na předem stanovený účel) a **neúčelové dotace** (není u nich přesně vymezen účel) (Provazníková, 2015; Peková, 2004).

Půjčky a úvěry

Může nastat situace, že obec nebude schopná pokrýt veškeré své výdaje pomocí svých příjmů či dotací, a tak si obec může vzít úvěr nebo půjčku. Půjčka a úvěr spadají do tzv. návratných příjmů, což znamená, že obec bude muset později vypůjčené finanční prostředky navýšené o úroky vrátit svým věřitelům. Jedná se o příjmy, které jsou spojeny s úrokovým zatížením. Územní samosprávné celky využívají různé druhy úvěrů, a to:

- krátkodobé úvěry (překlenovací) – mají splatnost do jednoho roku (do konce kalendářního roku) a využívají se především na překlenutí dočasného nedostatku financí a na krytí běžných potřeb;
- střednědobé úvěry – mají splatnost do čtyř let, jsou především účelové a využívají se zpravidla na investice;
- dlouhodobé úvěry – mají splatnost do deseti let, využívají se na financování investic (v infrastruktuře) a na financování kapitálových výdajů (Peková, 2004).

- Obce za úvěr ručí ve většině případů nemovitým majetkem, který vlastní, nebo také budoucími rozpočtovými příjmy. Zda je obec vhodným klientem, se posuzuje podle určitých kritérií, jako jsou například: stabilita hospodaření nebo finanční situace obce, vyjádřená pomocí ukazatelů zadluženosti a ukazatelů likvidity (Peková, 2004).

3.4.5 Výdaje územních rozpočtů

„Výdaje jsou nenávratné platby na běžné i kapitálové účely opětované i neopětované a poskytované návratné půjčky za účelem realizace rozpočtové politiky“ (Provazníková, 2015).

Veřejné výdaje pomáhají financovat netržní činnost státu a územní samosprávy a jsou nástrojem financování potřeb institucí, které stát a územní samospráva zřizuje (Peková, 2004).

Výdaje jsou děleny podle:

A. ekonomického hlediska

Běžné výdaje – financují se běžné, každý rok se opakující potřeby v daném rozpočtovém období. Občas se jim říká neinvestiční nebo provozní výdaje. Podstatná část běžných výdajů má charakter tzv. nárokovaných mandatorních výdajů, což jsou výdaje, které musí být zabezpečeny, jelikož jsou stanoveny zákonem nebo smlouvou (zákon o povinné školní docházce apod.) Mezi běžné výdaje spadají náklady spojené s pracovní silou (mzdy, pojistné), opětované výdaje za zboží a služby neinvestiční povahy, neinvestiční transfery apod. (Peková, 2004).

„Běžné výdaje lze charakterizovat jako výdaje, které se pravidelně opakují, např. výdaje na provoz obecního úřadu. V této souvislosti jsou chápány běžné výdaje jako výdaje neinvestiční nebo provozní“ (Žehrová, Pfeiferová, 2010).

Kapitálové výdaje – financují dlouhodobé potřeby, které se zpravidla neopakují. Jedná se o investiční nákupy, které překračují jedno rozpočtové období a jsou většinou jednorázové. Do těchto výdajů spadá financování konkrétní investice ve veřejném sektoru, splácení investičního úvěru nebo splácení půjček z emise střednědobých a dlouhodobých cenných papírů apod. (Provazníková, 2015).

B. hlediska rozpočtového plánování

Plánované – do plánovatelných výdajů jsou řazeny ty, které se dají poměrně přesně stanovit (výdaje na provoz obecního úřadu, na provoz škol, na platy zaměstnanců veřejného sektoru apod.). Největší část plánovatelných výdajů tvoří tzv. nárokové výdaje, což jsou výdaje dané zákonem, a proto je velmi těžké snižovat jejich výši. Mezi ně spadají výdaje na starobní důchod, na podporu v nezaměstnanosti apod. (Peková, 2004).

Neplánované – jsou to výdaje, které mají nahodilý charakter a objevují se v průběhu rozpočtového období. Jejich vznik ani výši tedy nelze naplánovat a jejich odhad je prakticky nemožný. Tyto výdaje se dělí na **nahodilé výdaje** (podpora při živelných pohromách) a **sankční výdaje** (pokuty za porušení rozpočtové kázně). Jelikož tyto výdaje nelze předvídat, je potřeba vytvářet v každém rozpočtu rezervy pro krytí neplánovaných potřeb (Peková, 2004).

3.5 Finanční analýza

Finanční analýza je vnímána jako systematický rozbor dat, která byla získána hlavně z účetních výkazů, jako jsou např. rozvahy, výkaz cash flow nebo výkazu zisku a ztrát. Finanční analýza se zaměřuje nejen na hodnocení firemní minulosti a současnosti, ale i na předpovídání budoucích finančních podmínek. Hlavní podstatou je splnění dvou základních funkcí, a to: přezkoumat finanční zdraví podniku, kde je řešena otázka, jaká je jeho finanční situace k určitému datu (ex post), a vytvořit základ pro finanční plán (ex ante). Pokud podnik pracuje s daty ex post, je hodnocena minulost podniku a výsledky finanční analýzy se stávají vstupními údaji pro finanční plánování. Následně pracuje finanční plánování s daty ex ante a řeší finanční perspektivy daného podniku.

Mezi základní nástroje jednoduché finanční analýzy se řadí finanční ukazatele, které poskytují odpovědi na otázky spojené s finančním zdravím podniku. Jedná se například o poskytování informací ohledně míry solventnosti či míry likvidity podniku, ziskovosti podniku či množství finančních prostředků, které je nutné mít pro firemní expanzi (Růčková, 2015).

3.5.1 Zdroje informací pro finanční analýzu

Úspěšnost finanční analýzy závisí na užitých vstupních informacích, které by měly být kvalitní a zároveň také komplexní. Většina z nich je získávána z účetních výkazů, kam je řazena rozvaha, výkaz zisku a ztráty nebo výkaz cash flow (Kubíčková, Otrusinová, 2011).

Rozvaha

Rozvaha je účetní výkaz, který zaznamenává stav aktiv (dlouhodobý hmotný a nehmotný majetek) a stav pasiv (zdroje financování) bilanční formou, a to pokaždé ke konkrétnímu datu. Ve většině případů je sestavována k poslednímu dni každého roku (k 31. prosinci). Rozvaha poskytuje informace ve třech základních oblastech, a to: informace o majetkové situaci podniku, o zdrojích krytí a o finanční situaci podniku (Růčková, 2015).

Výkaz zisku a ztráty

Výkaz zisku a ztráty je výkaz, který podává přehled o výnosech, nákladech a výsledku hospodaření za určité období. Zaznamenává tedy pohyb nákladů a výnosů, nikoliv příjmů a výdajů. Informace získané z výkazu zisku a ztráty se používají především jako podklad pro hodnocení ziskovosti (rentability) podniku (Kraftová, 2002).

Výkaz cash flow

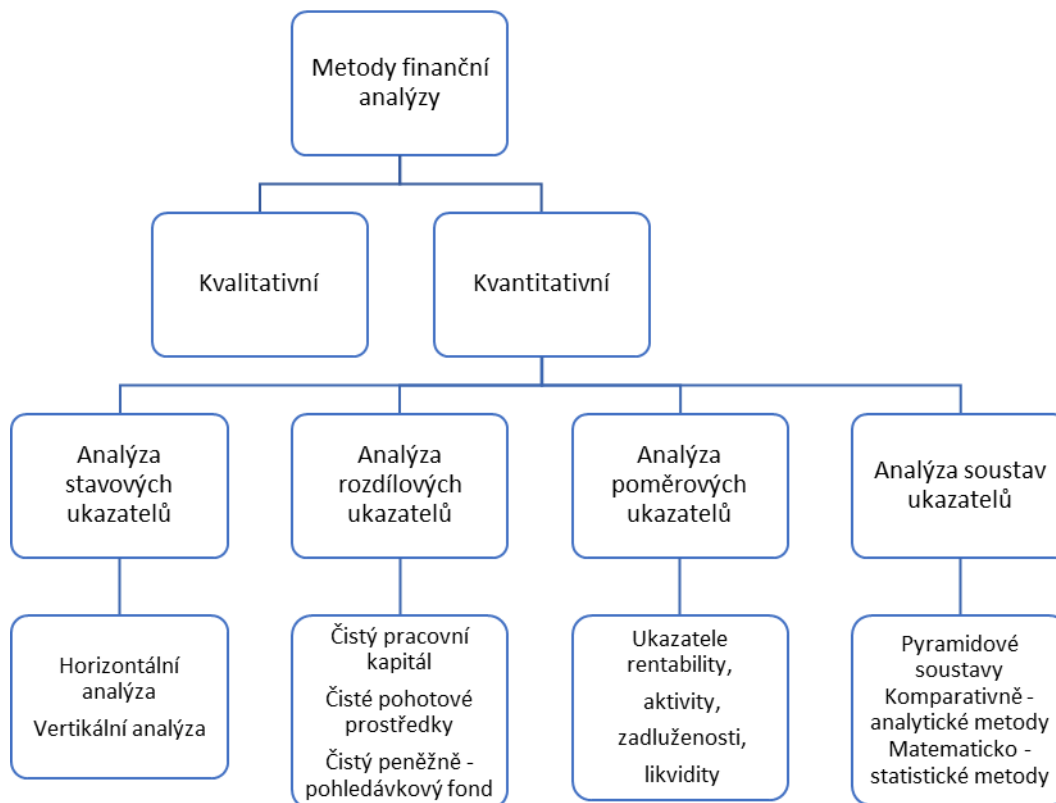
Výkaz cash flow zaznamenává peněžní toky, což znamená, že sleduje tvorbu peněžních prostředků (příjmy) a jejich následné užití (výdaje) za určité období. Zaměřuje se na finanční situaci podniku a udává, kolik peněžních prostředků (peněz) podnik vytvořil a jakým způsobem je využil (Kraftová, 2002).

3.5.2 Metody finanční analýzy

Metody finanční analýzy se člení na kvalitativní a kvantitativní. Kvalitativní neboli fundamentální metody vycházejí ze zkušeností odborníků a jejich subjektivních odhadů a ze znalostí souvislostí mezi jednotlivými jevy. Výsledky jsou vyhodnocovány převážně slovně pomocí BCG matic aj. Kvantitativní neboli technické metody užívají algoritimizované metody, s jejichž pomocí posuzují dané jevy kvantitativně a poté také kvalitativně.

Kvantitativní metody se poté dále člení na analýzu stavových ukazatelů, analýzu rozdílových ukazatelů, analýzu poměrových ukazatelů a na analýzu soustav ukazatelů (Sedláček, 2011).

Obrázek č. 5 Elementární metody finanční analýzy

Zdroj: (Sedláček, 2011), vlastní zpracování

Analýza poměrových ukazatelů

Analýza poměrových ukazatelů vychází z informací získaných z účetních výkazů. Jedná se o veřejně dostupné informace, do nichž může nahlížet i externí odborný analytik. Poměrové ukazatele jsou vypočítány jako poměr položek účetních výkazů k jiným položkám a lze je členit podle různých hledisek:

Z hlediska výkazů

- ukazatele struktury majetku a kapitálu – jsou sestaveny na základě rozvahy a zkoumají vzájemný vztah mezi rozvahovými položkami;
- ukazatele tvorby výsledku hospodaření – čerpají z výkazu zisku a ztráty a zkoumají strukturu nákladů a výnosů;
- ukazatele na bázi peněžních toků – zkoumají skutečný pohyb finančních prostředků (Růčková, 2015).

Z hlediska zaměření poměrových ukazatelů

- ukazatele likvidity;
- ukazatele rentability;
- ukazatele zadluženosti;
- ukazatele aktivity;
- ukazatele tržní hodnoty;
- ukazatele cash flow (Růčková, 2015).

Ukazatele likvidity

Může být uváděna i jako platební neschopnost. Vyjadřuje schopnost podniku zaplatit včas své závazky. Dále také udává likvidnost určitých složek, což poskytuje informace o tom, jak rychle a bez velké ztráty hodnoty je daná složka schopna se přeměnit na peníze. Nedostatek likvidity v podniku představuje neschopnost hradit své závazky (platební neschopnost) a neschopnost využít ziskových příležitostí. Likvidita je členěna do tří stupňů:

- Okamžitá likvidita (cash ratio) – likvidita 1. stupně. Zahrnuje pouze ty nejlikvidnější položky z rozvahy (peníze na běžném účtu, peníze v pokladně, šeky, obchodovatelné cenné papíry). Doporučovaná hodnota bývá v intervalu 0,9–1,1.
- Pohotová likvidita (acid test) – likvidita 2. stupně. Čítec by měl být roven jmenovateli, tudíž by měl být poměr 1:1, což znamená, že podnik je schopen se vyrovnat se svými závazky, aniž by musel zpeněžit své zásoby. Při výpočtu se vylučují zásoby, jelikož se jedná o položku, kterou nelze rychle přeměnit na peněžní prostředky.
- Běžná likvidita (current ratio) – likvidita 3. stupně. V čitateli uvádí oběžná aktiva celkem a ve jmenovateli krátkodobé závazky, což udává, kolika jednotkami aktiv je kryta jedna jednotka krátkodobých závazků. Jednoduše řečeno, běžná likvidita ukazuje, do jaké míry by byl podnik schopen vyhovět svým věřitelům, kdyby všechna oběžná aktiva přeměnil na hotovost (Růčková, 2015).

Ukazatele zadluženosti

Zadluženost je skutečnost, že podnik využívá k financování aktiv cizí zdroje. Pokud má podnik správně fungovat, není vhodné, aby byly užívány k financování pouze vlastní zdroje, což by přinášelo snížení výnosnosti vloženého kapitálu, nebo pouze cizí zdroje. Ukazatele zadluženosti jsou odvozovány z údajů rozvahy, což znamená, že analýza zadluženosti porovnává jednotlivé rozvahové položky, na jejichž základě zjistí, jak moc jsou aktiva financována cizími zdroji. Mezi základní poměrové ukazatele zadluženosti jsou řazeny:

- Ukazatel věřitelského rizika – vyjadřuje celkovou zadluženost a je vypočítán jako poměr celkových závazků k celkovým aktivům. U tohoto ukazatele platí, že čím vyšší je jeho hodnota, tím vyšší je riziko věřitele.
- Koeficient samofinancování – jedná se o doplňkový ukazatel k ukazateli věřitelského rizika. Počítá se jako poměr vlastního kapitálu k celkovým aktivům a jeho součet s ukazatelem věřitelského rizika by se měl zhruba rovnat jedné.
- Ukazatel úrokového krytí – ukazatel představuje, kolikrát je zisk vyšší než úroky.

U zadluženosti platí, že čím větší je výše závazků, tím více musí firma v budoucnosti tvořit prostředky na jejich splacení. Další důležitou částí u zadluženosti je zjištění rizika (provozní, finanční). Riziko provozní je takové riziko, během kterého firma dosahuje jiného výsledku hospodaření, než jaký byl plánován. Finanční riziko říká, že vyšší zadlužení přináší o to větší výhodu a vyplývá ze způsobu financování podniku (Kubíčková, Otrusínová, 2011).

4 Vlastní práce

Praktická část je zaměřena na hospodaření obce Staňkovice. V první kapitole je obec nejdříve představena, dále je uvedena její historie, vývoj obyvatelstva a informace o vybíraných poplatcích. V další kapitole je následně realizována finanční analýza v letech 2014–2018 a v poslední kapitole je provedena komparace s podobnou obcí, již jsou nedaleké Rašovice.

4.1 Obec Staňkovice

Obec Staňkovice se nachází ve Středočeském kraji v okrese Kutná Hora s katastrální výměrou 12,03 km² a s nadmořskou výškou 432 m. n. m. Leží 21 km jihozápadně od Kutné Hory a okolo 60 km východně od Prahy. Nedaleko obce Staňkovice můžeme nalézt několik kulturních památek, jako jsou například: chrám sv. Barbory, kostnice nebo Sázavský klášter. Součástí obce Staňkovice jsou i další vesnice, spadá sem Chlum, Nová Ves, Ostašov a Smilovice. Obcí prochází silnice 335 Mnichovice – Sázava – Staňkovice – Uhlířské Janovice – Zbraslavice a území obce protíná železniční trať 014 Kolín – Uhlířské Janovice – Lededko. Celé území obce Staňkovice má charakter venkovského osídlení bez průmyslové výroby. Převažuje zde výroba zemědělská – soukromě v obci hospodaří dvě rodinné farmy. V obci se také nachází několik stavení, která slouží k rekreaci, z nichž nejvíce se nachází ve Smilovicích. Na návsi obce Staňkovice se nachází zvonice a na zahradě před školou stojí památník padlých v 1. světové válce. V obci má své prostory soukromá firma na výrobu malé mechanizace a farma soukromého zemědělce s kovárnou. Nová Ves, která je součástí obce Staňkovice, je nejmladší osadou obce s velkou novogotickou kapličkou zasvěcenou Panně Marii a na jejím okraji se nachází rybník Škrobka V části Smilovice se nachází zvonice, pomník padlých v 1. světové válce a uprostřed návsi je vystavěna hasičská zbrojnice. Osadu Ostašov obklopují tři rybníky a Ratajská obora, ve které je velký výskyt lesní zvěře. Územím obce Staňkovice protéká Ostašovický, Staňkovský a Úžický potok a skrz obec vede cyklostezka č. 0106. Ubytování nabízí spousta místních chalup nebo rekreační zařízení v sousedních Uhlířských Janovicích. Obec je součástí Svazku obcí mikroregionu Uhlířskojanovicka a středního Posázaví a MAS Lípa pro venkov z. s. (Dostál, 2002).

Obrázek č. 6 Umístění obce Staňkovice na mapě ČR

Zdroj: (Mapy Google, 2020)

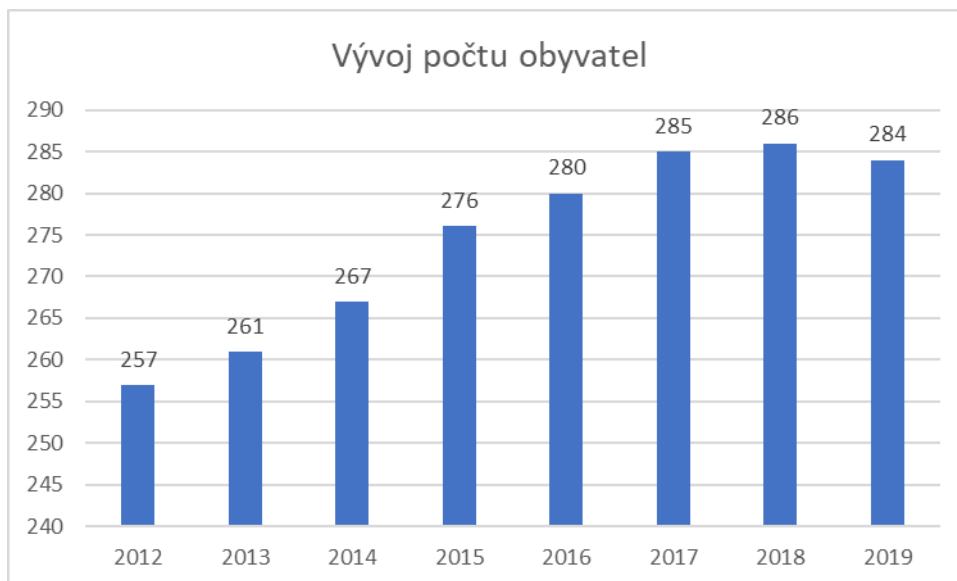
4.1.1 Historie obce

První písemné zmínky o obci Staňkovice se datují v roce 1226. Od roku 1850 dochází k územněsprávnímu začleňování, kdy v roce 1850 spadala obec pod kraj Pardubice, v roce 1855 pod kraj Čáslav, poté následoval Oberlandrat Kolín a Praha, pražský kraj a nyní obec Staňkovice leží ve Středočeském kraji. Obec Staňkovice patřila v minulosti k ratajskému panství a jejím posledním majitelem byl rod Lichtenštejnů, který ji vlastnil až do roku 1918. V roce 1897 byla v obci zřízena škola o dvou třídách, která však v roce 1966 zanikla. V současné době se v budově nachází kulturní místnost, knihovna a od roku 2006 i úřadovna obecního úřadu, který dříve sídlil ve vedlejším domku. V roce 1913 byl postaven hostinec U Kmochů, který je dodnes v provozu (Dostál, 2002).

4.1.2 Obyvatelstvo obce

V obci Staňkovice žije dle Českého statistického úřadu k 1. 1. 2019 celkem 284 obyvatel, z toho 149 mužů a 135 žen v průměrném věku 43,1 let. Následující obrázek č. 7 znázorňuje vývoj obyvatelstva v letech 2012–2019. Z obrázku je zřejmé, že křivka, která znázorňuje počet obyvatel, má stoupající tendenci, což znamená, že počet obyvatel v obci mírně narůstá. Nejnižší hranice počtu osob byla zapsaná v roce 2012, která činila 257 osob. Od roku 2012 počet obyvatel stále roste. Nejvyšší počet obyvatel byl zaznamenán v roce 2018, kdy na území obce mělo trvalý pobyt 286 osob.

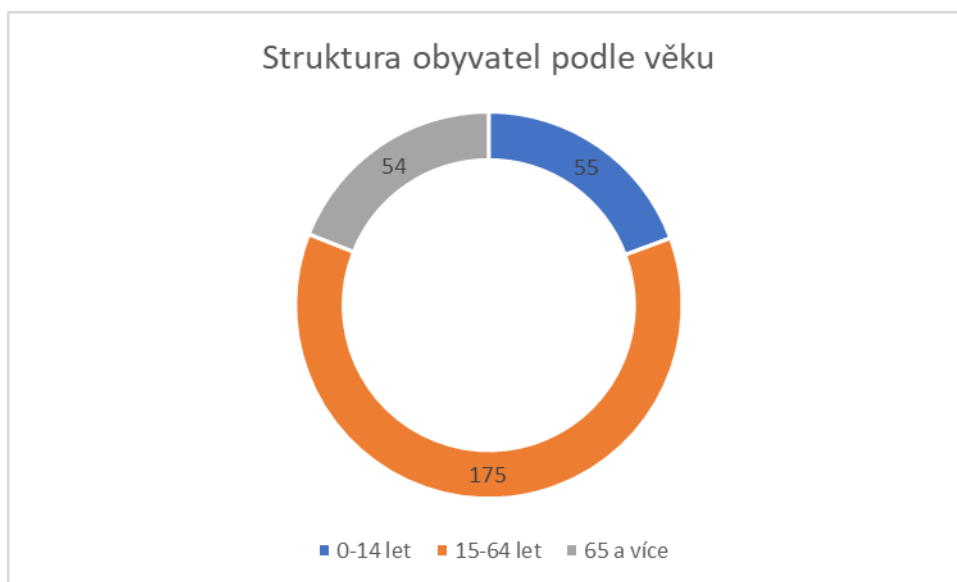
Obrázek č. 7 Vývoj počtu obyvatel v letech 2012–2019

Zdroj: Czso.cz, vlastní zpracování, 2020

Obrázek č. 8 znázorňuje, kolik občanů se nachází v jednotlivých věkových skupinách. Nejvíce zastoupená je skupina ve věku 15–64 let, kam spadá 175 občanů z celkového počtu obyvatelstva.

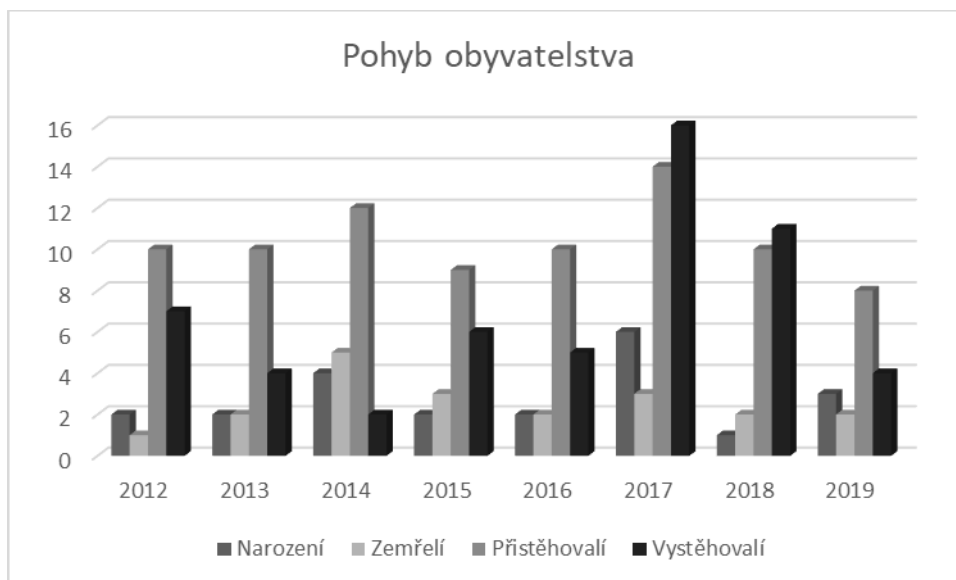
Obrázek č. 8 Struktura obyvatel podle věku k 31. 12. 2019

Zdroj: Czso.cz, vlastní zpracování, 2020

Na obrázku č. 9 je zaznamenán pohyb obyvatelstva obce Staňkovice v letech 2012–2019. Největší změny jsou zaznamenány u položek přistěhovaných a vystěhovaných.

Obrázek č. 9 Pohyb obyvatelstva ve Staňkovicích v letech 2012–2019

Zdroj: Czso.cz, vlastní zpracování, 2020

4.1.3 Poplatky vybírané v obci

Poplatek za psa – Poplatníkem je držitel psa, který je fyzická nebo právnická osoba a má trvalé bydliště na území obce. Sazba poplatku za psa je stanovena ve výši 50 Kč za jednoho psa na rok a za každého dalšího psa se platí 75 Kč za rok. Pokud majitel psa pobírá invalidní, vdovský či vdovecký nebo starobní důchod, sazba poplatku je snížena na 20 Kč. Poplatek se neplatí, jeli držitelem osoba nevidomá, bezmocná nebo osoba s těžkým zdravotním postižením, které byl přiznán III. stupeň mimořádných výhod podle zvláštního právního předpisu. Poplatek je dán obecně závaznou vyhláškou č. 1/2003 (Obec Staňkovice, 2018a).

Poplatek za užívání veřejného prostranství – Předmět poplatku je zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, cirkusů, lunaparků, umístění skládek, vyhrazení parkovacího místa či užívání prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce. Poplatek za užívání veřejného prostranství činí za každý započatý m² i za každý započatý den 0,50 Kč za umístění stavebního zařízení a 0,50 Kč za vyhrazení trvalého parkovacího místa. Poplatku za užívání veřejného prostranství nepodléhají akce pořádané na veřejném

prostranství, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, vyhrazená trvalá parkovací místa pro osoby zdravotně postižené a stavebníci, kteří předloží platné stavební povolení. Poplatek je dán obecně závaznou vyhláškou č. 1/2003 (Obec Staňkovice, 2018a).

Poplatek za provoz systému shromáždování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů – Poplatníkem je fyzická osoba, která má na území obce trvalé bydliště, nebo fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba. Sazba poplatku pro fyzickou osobu, která má trvalé bydliště na území obce, činí 250 Kč za kalendářní rok. Tato částka je stanovena na základě skutečných nákladů obce v předchozím kalendářním roce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za poplatníka a kalendářní rok. Sazba pro fyzickou osobu, která na území obce má vlastní stavbu určenou k rekreaci, činí 500 Kč. Tato částka je stanovena na základě skutečných nákladů obce v předchozím kalendářním roce na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu za poplatníka a kalendářní rok. Od poplatku jsou osvobozeny děti s neukončenou povinnou školní docházkou, poplatníci, kteří vlastní nemovitost neobyvatelnou, a poplatníci, kteří se prokazatelně dlouhodobě nezdržují v obci. Poplatek je určen obecně závaznou vyhláškou č. 1/2012 (Obec Staňkovice, 2018b).

4.2 Rozbor hospodaření obce v letech 2014–2018

V této kapitole je popsáno hospodaření obce Staňkovice. Analýza jejího hospodaření je vyhotovena z dat, která jsme získali v časovém intervalu pěti let 2014–2018. V první části je provedena analýza příjmů a výdajů pomocí horizontální analýzy, která je nejprve vypracovaná řetězovým indexem a následně indexem bazickým. Další část je zaměřena na vertikální analýzu, která nám stanovuje podíl jednotlivých položek k celkové sumě. Poslední část této kapitoly je věnována vyhodnocení celkového výsledku hospodaření obce v jednotlivých letech a provedení analýzy poměrovými ukazateli likvidity a zadluženosti. Na základě výsledků poměrových ukazatelů je realizována komparace s obcí Rašovice.

4.2.1 Analýza příjmů

Jak již bylo uvedeno v teoretické části, příjmy obce jsou členěny na příjmy daňové, nedaňové, kapitálové a na přijaté transfery. V následující tabulce č. 3 jsou uvedeny jejich částky v jednotlivých letech sledovaného období.

Tabulka č. 3 Příjmy v jednotlivých letech 2014–2018 (v tis. Kč)

Příjmy	2014	2015	2016	2017	2018
Daňové	3 444	3 963	4 258	4 396	4 754
Nedaňové	225	222	427	388	394
Kapitálové	1	43	7	24	1
Transfery	72	54	67	67	87
Příjmy celkem	3 742	4 283	4 759	4 875	5 236

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Celkové příjmy obce Staňkovice se v časovém intervalu 2014–2018 pohybovaly v rozmezí 3 742 000–5 236 000 Kč a měly rostoucí tendenci. Nejvíce přibylo do obecního rozpočtu v roce 2018, kdy příjmy dosahovaly částky 5 236 000 Kč. Částka kapitálových příjmů sice nebyla vysoká, činila pouze 1 000 Kč, ale hodnota daňových příjmů byla nejvyšší za sledované období a dosahovala 4 754 000 Kč. Nejnižší příjem obce byl zaznamenán v roce 2014, kdy obec dosahovala na částku 3 742 000 Kč, z toho nejvíce byly zastoupeny daňové příjmy v částce 3 444 000 Kč a nedaňové příjmy ve výši 225 000 Kč. Z výsledků je patrné, že většinu celkových příjmů představují příjmy daňové, které mají stejně jako celkové příjmy tendenci rostoucí, jejich částka se z 3 444 000 Kč vyšplhala až na 4 754 000 Kč. Druhé největší zastoupení na celkových příjmech měly příjmy nedaňové, které ve sledovaném období spíše kolísaly a pohybovaly se v průměru okolo 331 000 Kč. Hodnota transferů nedosahovala vysokých částek a kolísala mezi 54 000–87 000 Kč. Nejméně zastoupenou položkou na celkových příjmech byly kapitálové příjmy. Nejvyšší hodnotu vykazovaly v roce 2015, a to 43 000 Kč.

V následující tabulce č. 4 jsou uvedeny hodnoty daňových příjmů, které v každém roce vykazovaly největší zastoupení na celkových příjmech. Daňové příjmy se mohou dále dělit na příjmy z daní, příjmy z místních a správních poplatků, příjmy z daně PO a FO a příjmy z ostatních odvodů z vybraných činností a služeb. Nejvíce zastoupenou položkou u daňových příjmů byly příjmy z daní, které v letech 2014–2018 vykazovaly rostoucí

tendenci a pohybovaly se v rozmezí 1 935 890–2 668 810 Kč. Velké částky vykazovala i položka daň z příjmů FO, která v roce 2017 dosahovala výše až 1 118 320 Kč. Rostoucí tendence byla zaznamenána i u daně z příjmů PO a u ostatních odvodů z vybraných činností a služeb. Hodnoty místních poplatků během sledovaného období kolísaly a jejich nejvyšší hodnota činila 102 660 Kč v roce 2017.

Tabulka č. 4 Rozdělení daňových příjmů v letech 2014–2018 (v tis. Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Příjmy z daní - DPH	1 935,89	2 091,53	2 157,92	2 388,57	2 668,81
Místní poplatky	87,98	82,01	96,89	102,66	94,41
Správní poplatky	0,45	0,40	0,85	0,45	0,45
Daň z příjmů PO	707,49	755,47	868,28	915,86	881,62
Daň z příjmů FO	702,14	1 021,31	1 118,32	962,52	1 073,83
Ostatní odvody	10,37	12,07	15,33	25,93	35,06
Daňové příjmy celkem	3 444	3 963	4 258	4 396	4 754

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Horizontální analýza příjmů

V tabulce č. 5 je užitý řetězový index příjmů, pomocí kterého porovnáváme, o kolik procent se příjmy změnilo oproti předcházejícímu roku. Hodnoty jsou vypočteny podle vzorce č. 1, který se nachází v metodické části práce.

Tabulka č. 5 Řetězový index příjmů v letech 2014–2018 (v %)

Příjmy	2014	2015	2016	2017	2018
Daňové	X	115,07	107,44	103,24	108,14
- příjmy z daní (DPH)	X	108,04	103,17	110,68	111,73
- místní poplatky	X	93,21	118,14	105,95	91,96
- správní poplatky	X	88,88	212,5	52,94	100
- daň z příjmů PO	X	106,78	114,93	105,47	96,26
- daň z příjmů FO	X	145,45	109,49	86,06	111,56
- ostatní odvody	X	116,39	127,01	169,14	135,21
Nedaňové	X	98,66	192,34	90,86	101,55
Kapitálové	X	4 300	16,28	342,86	4,16
Transfery	X	75	124,07	100	129,85
Příjmy celkem	X	114,46	111,11	102,44	107,41

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Z tabulky č. 5 lze vyčíst, že se celkové příjmy každým rokem oproti roku předchozímu zvyšovaly, z čehož vyplývá, že mají rostoucí tendenci. Nejvyšší nárůst oproti roku předchozímu byl zaznamenán v roce 2015, kdy se příjmy zvýšily o necelých 15 % a vyšplhaly se z 3 742 000 Kč v roce 2014 na 4 283 000 Kč v roce 2015. Z výsledků lze vidět, že největší navýšení daňových příjmů oproti předchozímu roku bylo v roce 2015, kdy se zvýšily o 15,07 %. Tento nárůst byl zapříčiněn zejména nárůstem příjmů z daní a nárůstem daně z příjmů FO, který se zvýšil o 45,45 %. Další položka, která se zvyšovala u daňových příjmů, byla daň z příjmů FO a ostatní odvody z činností a služeb, které měly rostoucí tendenci. U ostatních položek daňových příjmů byl zaznamenán kolísající průběh, kdy docházelo buď ke snižování, nebo ke zvyšování oproti předcházejícímu roku. V kapitálových příjmech docházelo během sledovaného období k velkým výkyvům, kdy v roce 2015 nastala změna až o 4 300 %. Tato změna byla způsobena prodejem obecního pozemku a hodnota kapitálových příjmů v roce 2015 se vyšplhala na 43 000 Kč. Změny u transferových příjmů měly stoupající tendenci kromě roku 2017, kdy se transferové příjmy oproti předchozímu roku nesnížily, ani nezvýšily. Největší nárůst transferových příjmů byl v roce 2018, kdy se z důvodu přijatých transferů na rekonstrukci hasičské zbrojnice příjmy zvýšily o 29,85 %.

U nedaňových příjmů došlo k velkému navýšení v roce 2016, kdy se příjmy zvýšily o necelých 93 %, což bylo způsobeno především příjmem z úroků z finančního majetku a příjmem z pronájmu majetku, jinak docházelo ke kolísání mezi navyšováním a snižováním příjmů.

V tabulce č. 6 je využita horizontální analýza, která je vypočítána pomocí bazického indexu. Bazický index umožňuje porovnávat příjmy jednotlivých období s období, které bylo určeno jako základní. Za základní období byl zvolen rok 2014 a pro výpočty byl použit vzorec č. 2, který je uveden v metodické části práce.

Tabulka č. 6 Bazický index příjmů v letech 2014–2018 (v %)

Příjmy	2014	2015	2016	2017	2018
Daňové	100	115,07	123,64	127,64	138,03
- příjmy z daní (DPH)	100	108,04	111,46	123,38	137,85
- místní poplatky	100	93,21	110,12	116,68	107,30
- správní poplatky	100	88,88	188,88	100	100
- daň z příjmů PO	100	106,78	122,72	129,45	124,61
- daň z příjmů FO	100	145,45	159,27	137,08	152,93
- ostatní odvody	100	116,39	147,83	250,04	338,09
Nedaňové	100	98,66	189,77	172,44	175,11
Kapitálové	100	4 300	700	2 400	100
Transfery	100	75	93,05	93,05	120,83
Příjmy celkem	100	114,46	127,17	130,27	139,92

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

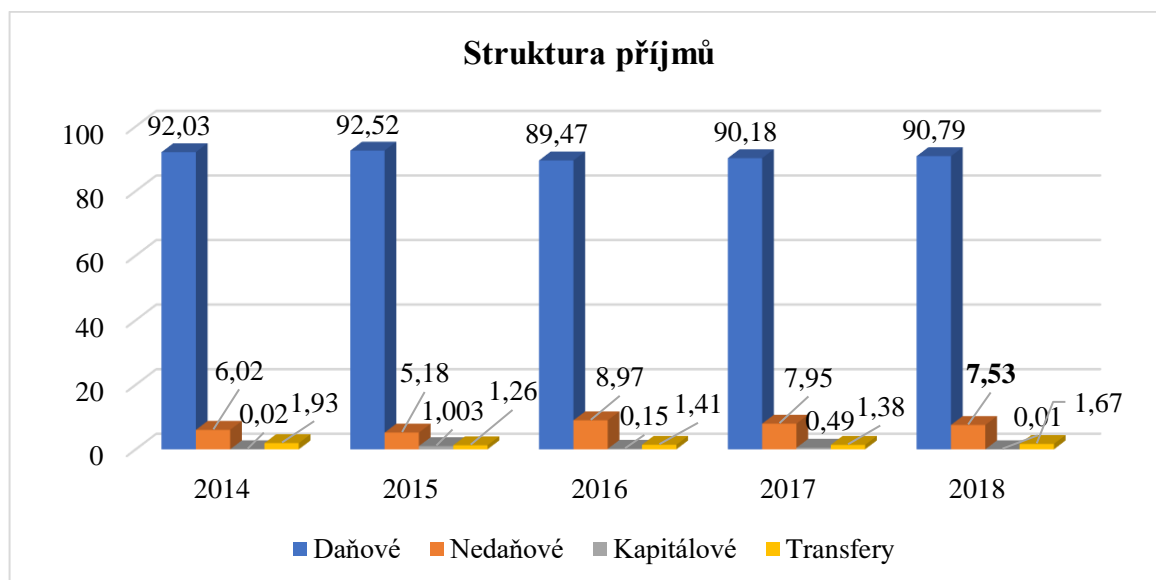
V tabulce č. 6 je na první pohled vidět rostoucí trend u celkových příjmů, který se každý rok oproti roku základnímu stále zvyšuje. K největšímu navýšení došlo v roce 2018 a činilo 39,92 %, kdy se z hodnoty 3 742 000 Kč příjmy vyšplhaly na 5 236 000 Kč. Mírný rostoucí trend byl zaznamenán i u daňových příjmů, které se ze základního období, kdy činily 3 444 000 Kč, vyšplhaly během pěti let na 4 754 000 Kč, což představuje navýšení o necelých 38 %. Za jejich nárůst může především příjem z daní. Výrazné navýšení oproti roku 2014 ve všech následujících letech zaznamenaly příjmy z daní FO. Naopak kolísavou tendenci vykazovaly příjmy ze správních poplatků, které se buď držely na stejné hodnotě ze základního období, jako tomu bylo v roce 2017 a 2018, nebo se zvyšovaly či snižovaly. Nedaňové příjmy mají stejnou rostoucí tendenci jako příjmy daňové a je to dané zejména

zvyšováním příjmů z pronájmu obecního majetku či příjmů z vlastní činnosti obce. Největší nárůst byl zaznamenán v roce 2016, kdy se příjmy navýšily o necelých 90 % oproti bázi a z 225 000 Kč se nedaňové příjmy dostaly na 427 000 Kč. Kapitálové příjmy neboli příjmy z prodeje dlouhodobého majetku v jednotlivých letech oproti základnímu období kolísaly. Nejvyšší hodnoty u kapitálových příjmů byly zaznamenány v roce 2015, kdy se příjmy základního období zvýšily z 1 000 Kč na 43 000 Kč. V roce 2018 klesly kapitálové příjmy opět na hodnotu základního období, která činila 1 000 Kč. Hodnoty transferů spíše klesaly oproti základnímu období až na rok 2018, kdy došlo k nárůstu o 20 % oproti bázi, což činilo 87 000 Kč přijatých transferů, které byly využity na chod obce a rekonstrukci hasičské zbrojnice.

Vertikální analýza příjmů

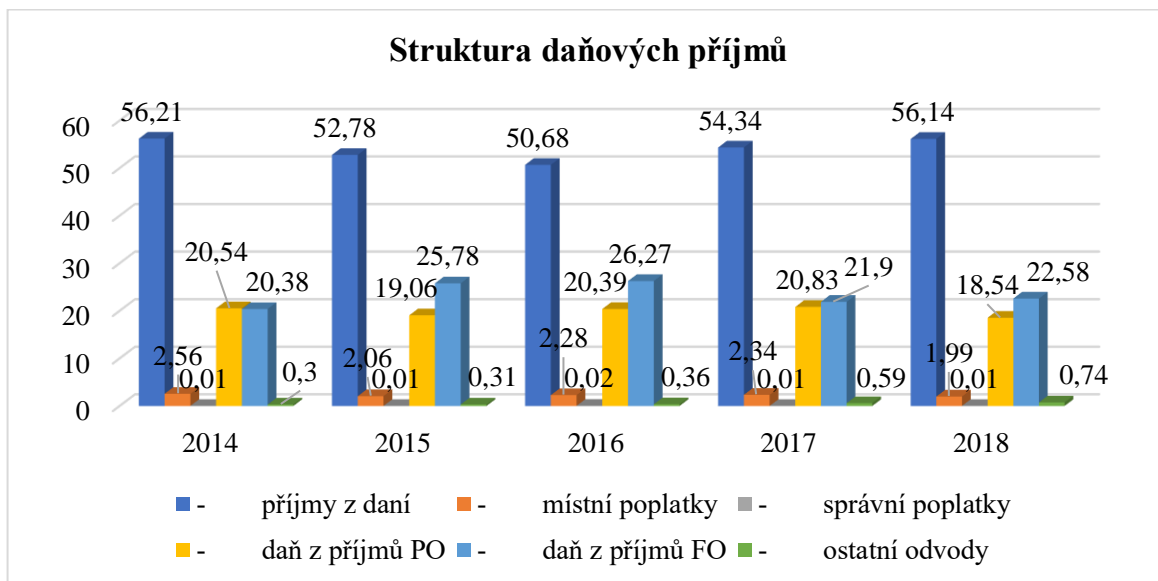
Na základě vertikální analýzy jsou porovnány daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a transfery s celkovou sumou příjmů, což udává, jak moc se jednotlivé příjmy podílí na celkových příjmech obce Staňkovice. Pro výpočet vertikální analýzy byl použit vzorec č. 3, který je uveden v metodické části práce.

Obrázek č. 10 Vertikální analýza příjmů v letech 2014–2018 (v %)

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Obrázek č. 11 Vertikální analýza daňových příjmů v letech 2014–2018 (v %)

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Už na první pohled lze z obrázku č. 10 vyčíst, že nejvyšší podíl na celkových příjmech tvořily příjmy daňové. Jejich podíl se pohyboval v průměru okolo 90 %. Nejdůležitější položkou daňových příjmů představovaly příjmy z daní, které tvořily více jak 56 % daňových příjmů a ve sledovaném období 2014–2018 byla jejich hodnota přibližně konstantní. Příjem z daní byl tvořen ve větší míře z daně za zboží a služby, kam spadá daň z přidané hodnoty, jejíž výše se pohybovala v průměru okolo 2 000 000 Kč. Druhá část daňových příjmů byla tvořena příjmem z daní FO a PO. Tyto příjmy se podílely na daňových příjmech 18–26 %. Další položkou byly místní poplatky, které byly v rozmezí 2–2,56 % a činily v průměru 92 000 Kč. Do místních poplatků spadaly zejména poplatky za svoz odpadu, poplatky ze psů a poplatky za užívání veřejného prostranství. Nejmenší podíl z daňových příjmů plynul ze správních poplatků, které netvořily ani 1 % daňových příjmů.

Druhý největší podíl představovaly příjmy nedaňové, které se držely v rozmezí 6–8 % z příjmů a dosahovaly částky až 427 000 Kč, z čehož 280 000 Kč byly příjmy z pronájmu majetku. Dále byly nedaňové příjmy tvořeny z příjmů z finančních operací a z příjmů z vlastní činnosti. Nejméně se na celkových příjmech podílely příjmy kapitálové, které nepředstavovaly ani 1 % z celkových příjmů. Poslední skupinu, která se podílela na celkových příjmech, tvořily příjmy z transferů, které se pohybovaly nad hranicí 1 % a byly využívány zejména na volby a celkový chod obce.

4.2.2 Analýza výdajů

Rozpočtové výdaje obce se člení na výdaje běžné (neinvestiční) a kapitálové (investiční), které se užívají k pořízení dlouhodobého hmotného majetku (budov, pozemků) a poskytnutí transferů.

Podle tabulky č. 7 je zřejmé, že běžné výdaje v časovém rozmezí 2014–2018 byly poměrně stabilní a udržovaly se okolo průměru 3 200 000 Kč. Běžnými výdaji se rozumí výdej na každodenní provoz, kam spadají především výdaje na veřejné osvětlení, silnice, sběr a svoz komunálního odpadu či na péči o vzhled obce. Kapitálové výdaje už tak stabilní nebyly a měly spíše tendenci k výkyvům. Největších kapitálových výdajů bylo dosaženo v letech 2014 a 2018, což bylo zapříčiněno především tím, že obec poskytla transfery mateřské škole v Radvanicích, vystavěla nové dětské hřiště a investovala do nákupu pozemků. Celkové příjmy obce Staňkovice se pohybovaly kolem 3 400 000 Kč a nebyly zaznamenány žádné extrémní výkyvy.

Tabulka č. 7 Výdaje obce v letech 2014–2018 (v tis. Kč)

Výdaje	2014	2015	2016	2017	2018
Běžné	3 185,44	2 893,51	3 112,32	3 578,06	3 449,45
Kapitálové	154,56	89,49	129,68	110,94	181,55
Výdaje celkem	3 340	2 983	3 242	3 698	3 631

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Horizontální analýza výdajů

V tabulce č. 8 jsou výdaje rozděleny podle jejich účelu do jednotlivých skupin a na základě horizontální analýzy je prostřednictvím řetězového indexu, který je počítán pomocí vzorce č. 2 z metodické části, provedeno porovnání jednotlivých skupin výdajů oproti předcházejícímu roku.

Tabulka č. 8 Členění výdajů podle účelu v letech 2014–2018 (v tis. Kč)

Výdaje	2014	2015	2016	2017	2018
Všeobecná veřejná správa a služby	1 986	2 146	2 232	2 795	2 086
Sociální věci a politika zaměstnanosti	3	5	5	4	2
Služby pro obyvatelstvo	948	670	762	749	1 403
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	1	9	5	2	1
Bezpečnost státu a právní ochrana	20	40	20	20	38
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	144	113	223	129	102

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Tabulka č. 9 Řetězový index výdajů v letech 2014–2018 (v %)

Výdaje	2014	2015	2016	2017	2018
Všeobecná veřejná správa a služby	X	108,06	104,01	125,22	74,63
Sociální věci a politika zaměstnanosti	X	166,66	100	80	50
Služby pro obyvatelstvo	X	70,67	113,73	98,29	187,32
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	X	900	55,55	40	50
Bezpečnost státu a právní ochrana	X	200	50	100	190
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	X	78,47	197,34	57,84	79,07

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Z tabulky č. 9 je patrné, že výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby se držely přibližně ve stejné výši kromě roku 2018, kdy byl mírný propad oproti předcházejícímu roku, kdy se výdaje snížily o necelých 30 %. Do výdajů všeobecné veřejné správy a služeb byly zahrnuty především volby do parlamentu, které činily okolo

13 000 Kč, také sem byly zahrnuty odměny členů zastupitelstev obcí nebo platy zaměstnanců v místní správě. Největší výkyvy byly zaznamenány u výdajů v zemědělství, kdy v roce 2015 byl zaznamenán velký nárůst, který byl způsoben poskytnutím finanční podpory na ochranu přírody a krajiny, a poté následoval velký skok na nízké hodnoty, které se snížily až o 50 % proti předchozímu období. U výdajů na služby pro obyvatelstvo bylo zjištěno, že v roce 2015 a 2017 došlo ke snížení, zatímco v roce 2016 a 2018 došlo ke zvýšení výdajů, kdy v roce 2018 proběhlo dokonce zvýšení až o 80 %. Příčinou toho navýšení byly příspěvky na zachování a obnovu kulturních památek, na silniční dopravu, na sběr a svoz komunálních odpadů či na veřejné osvětlení. Výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti měly největší nárůst v roce 2016, kdy dosahovaly částky 5 000 Kč, poté došlo k poklesu a v roce 2018 se výdaje snížily oproti předchozímu období až o 50 %.

Tabulka č. 10 Bazický index výdajů v letech 2014–2018 (v %)

Výdaje	2014	2015	2016	2017	2018
Všeobecná veřejná správa a služby	100	108,06	112,38	140,73	105,04
Sociální věci a politika zaměstnanosti	100	166,66	166,66	133,33	66,66
Služby pro obyvatelstvo	100	70,67	80,37	79,01	147,99
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	100	900	500	200	100
Bezpečnost státu a právní ochrana	100	200	100	100	190
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	100	78,47	154,86	89,58	70,83

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

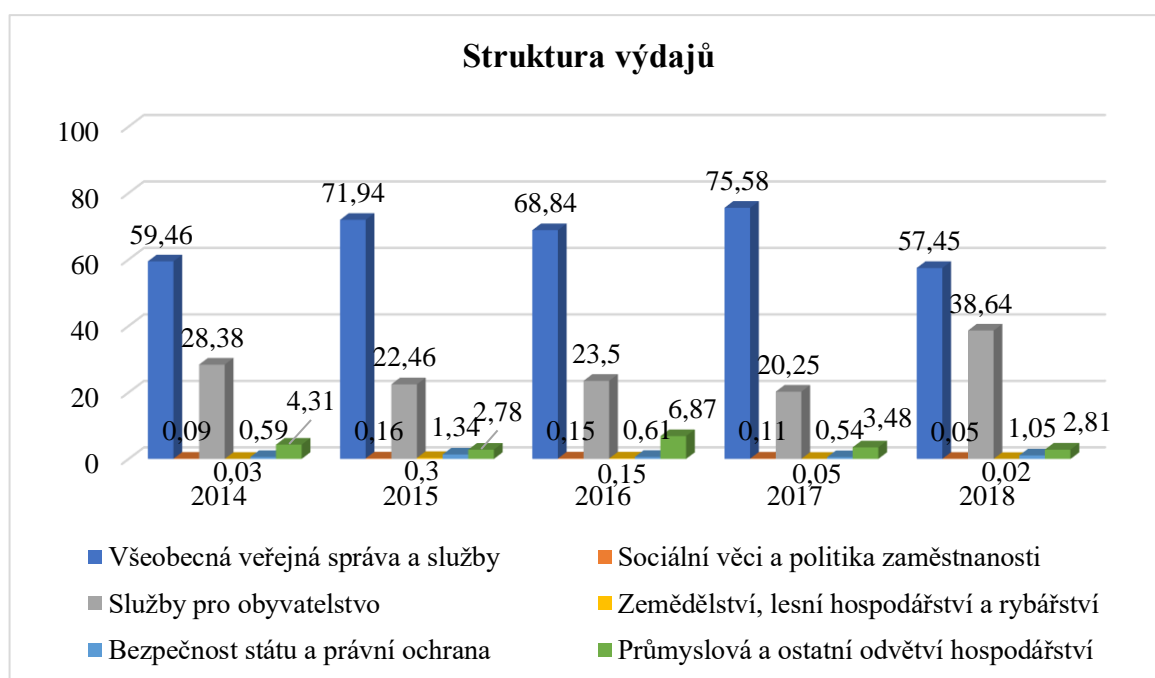
V tabulce č. 10 byl využit bazický index k porovnání výdajů jednotlivých let se základním obdobím, kterým byl rok 2014 a byl počítán podle vzorce č. 2, který je uveden v metodické části práce. Výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby byly poměrně stále s mírným nárůstem okolo 5–40 % oproti základnímu období. Výdaje na bezpečnost státu a právní ochranu se po většinu času držely na stejné výši, jako v základním období, výjimkou byl rok 2015, kde došlo k růstu o 100 %, což způsobila investice na opravu hasičské zbrojnice dobrovolných hasičů ve výši 40 000 Kč. V zemědělství došlo v letech

2015 a 2016 k velkým výkyvům oproti základnímu období. Tyto výkyvy byly zapříčiněny kultivací zemědělské půdy a ochranou krajiny. V průmyslovém hospodářství byl zaznamenán největší nárůst oproti bázi v roce 2016, kdy se výdaje zvýšily o necelých 60 %. Nárůst v průmyslovém hospodářství byl způsoben zejména zvýšenými výdaji na správu, údržbu a opravu pozemní komunikace ve výši okolo 200 000 Kč. U výdajů na sociální věci byla patrná rostoucí tendence, která se pohybovala v rozmezí 30–70 % nad bází.

Vertikální analýza výdajů

Na základě vertikální analýzy jsou porovnávány jednotlivé výdaje, které jsou členěny podle odvětví, s celkovou sumou výdajů, z čehož lze jistit, jak moc se jednotlivé výdaje podílí na celkových výdajích obce Staňkovice. Pro výpočet vertikální analýzy byl použit vzorec č. 3, který je uveden v metodické části práce.

Obrázek č. 12 Struktura výdajů v letech 2014–2018 (v %)

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Na první pohled lze z obrázku č. 12 vyčíst, že největší zastoupení na celkových výdajích měly výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby, kam se řadí především finanční operace, výdaje na volby a výdaje na zastupitelské orgány, které v roce 2015 činily 414 000Kč. Hodnoty těchto výdajů kolísaly v rozmezí 55–75 % a dosahovaly částky až 2 795 000 Kč. Druhý největší podíl měly výdaje na služby pro obyvatelstvo, což jsou

výdaje týkající se bydlení, kultury, školství, zdravotnictví či územního rozvoje. V roce 2018 poskytla obce finanční částku v hodnotě 120 000 Kč na opravu mateřské školy v Radvanicích a výdaje, které byly vynaloženy na kulturu, dosáhly částky 148 093 Kč. Největší hodnota výdajů na služby pro obyvatelstvo byla zachycena v roce 2018 a činila 1 403 000 Kč. Dále se na celkových výdajích podílely výdaje na průmyslová a ostatní odvětví hospodářství, které byly v rozpětí 2,5–7 % z celkových výdajů. Jsou to výdaje spojované s dopravou, udržováním a opravami pozemních komunikací, se službami a obchodem nebo s vodním hospodářstvím. Výdaje na opravu a udržování pozemní komunikace činily v roce 2014 necelých 100 000 Kč a výdaje na vodní díla v zemědělské krajině byly 10 000 Kč. Nejmenší zastoupení na celkových výdajích měly výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti; na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství a na bezpečnost státu a právní ochranu. V těchto případech bylo průměrné zastoupení na celkových výdajích přibližně okolo 0,5 % a maximálně dosahovaly 1 %. Tyto výdaje se pohybovaly v malých částkách, které byly v rozmezí 1 000–40 000 Kč.

4.2.3 Hospodaření obce Staňkovice v letech 2014–2018

Tabulka č. 11 Výsledek hospodaření obce v letech 2014–2018 (v tis. Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Příjmy	3 742	4 283	4 759	4 875	5 236
Výdaje	3 340	2 983	3 242	3 698	3 631
Výsledek hospodaření	402	1 300	1 517	1 177	1 605

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Z tabulky č. 11 je patrné, že obec měla v letech 2014–2015 vždy kladný výsledek hospodaření, tedy celkové výdaje byly pokaždé nižší než celkové příjmy a jeho tendence byla rostoucí. Výsledky hospodaření se pohybovaly v průměru okolo 1 400 000 Kč s výjimkou roku 2014, kdy byl přebytek pouhých 400 000 Kč. Tak malý přebytek byl způsoben malými hodnotami u nedaňových příjmů a skoro nulovými hodnotami v položce kapitálových příjmů, tedy příjmů z prodeje dlouhodobého majetku. Největší přebytek v rozpočtu obce byl zaznamenán v roce 2018, kdy příjmy dosahovaly výše 5 236 000 Kč, což bylo zapříčiněno zejména velkým příjmem z daní, který činil 4 513 272 Kč, a příjmem z finančních operací, a to především příjmem z úroků, který činil 58 000 Kč. Výdaje

v tomto roce dosahovaly částky 3 631 000 Kč, skládaly se z velké části z výdajů na volby, na zastupitelské orgány a na finanční operace, které představovaly 2 086 000 Kč, druhou největší položkou byly výdaje na služby pro obyvatelstvo, kam spadají výdaje na školství, kulturu, bydlení ve výši 403 000 Kč.

4.2.4 Finanční analýza poměrových ukazatelů – likvidity a zadluženosti

V této kapitole je provedena finanční analýza dílčích ukazatelů, což jsou ukazatele likvidity a zadluženosti, které jsou pro zhodnocení finanční situace obce nejlepší. Pro výpočet těchto ukazatelů jsou využívána data z rozvah za období 2014–2018.

Analýza likvidity

Ukazatel likvidity slouží ke zhodnocení finanční situace obce a udává, jak moc je obec schopna hradit své závazky. Likvidita může být buď běžná, pohotová nebo okamžitá. K výpočtu těchto likvidit byly použity vzorce č. 4, č. 5 a č. 6., uvedené v metodické části.

Tabulka č. 12 Analýza likvidity obce Staňkovice v letech 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Okamžitá likvidita	24,62	27,70	31,93	30,05	31,27
Pohotová likvidita	24,98	28,17	32,26	30,47	31,70
Běžná likvidita	25,04	28,22	32,30	30,50	31,73

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Okamžitá likvidita (likvidita I. stupně)

Jedná se o likviditu, která udává, jak je obec schopná uhradit své závazky ihned pomocí hotovosti, peněz na bankovních účtech či pomocí krátkodobých cenných papírů. Doporučená hodnota pro okamžitou likviditu dle Kubíčkové, Otrusínové (2011) je v rozmezí 0,2–0,5.

Z tabulky č. 12 lze vyčíst, že v každém roce převyšoval finanční majetek hodnotu krátkodobých závazků. Z toho vyplývá, že obec byla vždy připravena uhradit své závazky ihned. Nejvyšší hodnotu finančního majetku obec zaznamenala v roce 2018, kdy dosahovala 11 301 547,84 Kč. Tato hodnota byla tvořena především položkou základní běžný účet územních samosprávných celků, která dosahovala výše 11 168 000 Kč.

Hodnoty okamžité likvidity měly stoupající tendenci, což bylo dáno především tím, že se rok od roku výše finančního majetku stále zvyšovala. V roce 2014 obec měla ve finančním majetku 5 704 430,41 Kč a v roce 2016 už měla 11 301 547,84 Kč.

Pohotová likvidita (likvidita II. stupně)

Pohotová likvidita je podobná likviditě běžné, jediný rozdíl je ten, že oběžná aktiva jsou snížena o položku zásoby. Doporučená hodnota pohotové likvidity dle Kubičkové, Otrusínové (2011) je v rozmezí 0,7–1,2.

Z tabulky č. 12 lze vyčíst, že hodnoty pohotové likvidity obce se pohybovaly v intervalu hodnot 24–33. Je možné si všimnout, že hodnoty pohotové likvidity se příliš nelišily od hodnot běžné likvidity, což bylo způsobeno tím, že hodnota zásob, o kterou je snížena pohotová likvidita, nebyla tak velká, aby způsobila razantní rozdíl. V roce 2016, kdy bylo dosaženo nejvyšší hodnoty pohotové likvidity, položka zásob činila pouze 10 544,50 Kč, což byla docela bezvýznamná částka oproti celkovým oběžným aktivům, jež dosahovala 8 618 257,57 Kč. Nejvyšší hodnoty zásob bylo dosaženo v roce 2014 a činila 13 185 Kč.

Běžná likvidita (likvidita III. stupně)

Doporučená hodnota běžné likvidity by se měla pohybovat dle Kubičkové, Otrusínové (2011) v rozmezí 1,5–2,5. Běžná likvidita udává, jak je obec schopná uspokojit věřitele, kdyby v určitém okamžiku přeměnila svá oběžná aktiva na hotovost.

Běžná likvidita se pohybovala v rozmezí hodnot 25–32. Nejvyšší hodnota byla zaznamenána v roce 2016, kdy hodnota oběžných aktiv dosahovala 8 618 257,57 Kč, z čehož nejvíce bylo krátkodobého finančního majetku, který činil 8 520 473 Kč, poté krátkodobých pohledávek v hodnotě 87 239 Kč. Hodnota krátkodobých závazků v roce 2016 nedosahovala moc velkých hodnot, bylo to přibližně 266 800 Kč. Nejvíce zastoupená položka u krátkodobých závazků byla položka zaměstnanci s hodnotou 68 549 Kč a položka výnosy příštích období s hodnotou 68 210 Kč. Nejnižší hodnota běžné likvidity byla v roce 2014, kdy činila 25,04, a velikost oběžných aktiv byla 5 800 479,88 Kč, velikost krátkodobých závazků činila 231 609,55 Kč. Podle tabulky č. 13 můžeme říci, že běžná likvidita má stoupající tendenci, což je dáno zejména stoupajícími oběžnými aktivy. V roce 2014 byla hodnota oběžných aktiv 5 800 479,88 Kč a v roce 2016 až 11 466 630,84 Kč.

Z tabulky č. 12 je patrné, že obec Staňkovice má velmi dobrou platební schopnost a že je schopná veškeré své závazky věřiteli uhradit včas.

Analýza zadluženosti

Ukazatel zadluženosti je další ukazatel, který je vhodný ke zhodnocení finanční situace obce. Udává, do jaké míry je obec financována cizími zdroji. Pro analýzu zadluženosti budeme využívat výpočet celkové zadluženosti, koeficient samofinancování, míru zadluženosti a výpočet zadluženosti na jednoho obyvatele. K výpočtu těchto ukazatelů byly využity vzorce č. 7, č. 8, č. 9 a č. 10, které jsou uvedeny v metodické části práce.

Tabulka č. 13 Analýza zadluženosti v letech 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Celková zadluženost (v %)	0,94	0,96	0,95	1,07	1,13
Koeficient samofinancování (v %)	99,06	99,04	99,05	98,93	98,87
Míra zadluženosti (v %)	0,95	0,97	0,95	1,08	1,14
Zadluženost na 1 obyvatele (v Kč)	867,45	916,01	952,85	1 132,21	1 263,33

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Celková zadluženost

Ukazatel celkové zadluženosti udává, nakolik jsou využívány cizí zdroje ke krytí obecního majetku. U celkové zadluženosti platí, že čím vyšší hodnota ukazatele je, tím vyšší je zadluženost obce a tím vzniká riziko věřitelům, že jejich dluh nebude splacen. Z toho vyplývá, že věřitelé preferují u ukazatele celkové zadluženosti nízké hodnoty u podílu cizích zdrojů k celkovým aktivům.

Tabulka č. 13 udává, že v roce 2014 bylo 0,94 % majetku financováno pomocí cizího kapitálu. Hodnota cizích zdrojů nedosahovala příliš velkých částek, jednalo se o 231 609,55 Kč, z čehož bylo nejvíce krátkodobých závazků, které činily 225 500 Kč, hodnota celkových aktiv sahala na 24 588 805,86 Kč, které byly tvořeny zejména hodnotou dlouhodobého hmotného majetku, která dosahovala 18 629 743 Kč, a hodnotou oběžných aktiv, které dosahovaly 5 800 479 Kč, přičemž nejvíce v nich byl zastoupen krátkodobý finanční majetek o hodnotě 5 650 000 Kč.

V ostatních letech se celková zadluženost obce téměř nezměnila. Hodnoty se pohybovaly v rozmezí 0,95–1,13 %, z čehož vyplývá, že obec ke krytí svého majetku nevyužívá tak velkou část cizích zdrojů.

Koeficient samofinancování

Koeficient samofinancování je opakem celkové zadluženosti a udává, jak moc je využíván vlastní kapitál ke krytí obecních potřeb (míra soběstačnosti). U koeficientu samofinancování by hodnoty neměly klesat pod 30 %.

Hodnoty z tabulky č. 13 ukazují, že koeficient samofinancování obce Staňkovice byl v jednotlivých letech téměř neměnný. V letech 2014–2018 se pohyboval v intervalu 98–99 %. Z tabulky je tedy zřejmé, že obec byla schopna z 98–99 % pokrýt své potřeby z vlastních zdrojů, což znamená, že obec je finančně stabilní a samostatná.

Míra zadluženosti

V roce 2018 byla zaznamenána nejvyšší hodnota míry zadluženosti, a to 1,14 %. Vlastní kapitál dosahoval výše 31 519 175,39 Kč a cizí zdroje 361 313,20 Kč. V ostatních letech byla hodnota vždy menší než 1 %. Takto nízké hodnoty vypovídají o tom, že obec je z velké části samostatná.

Zadluženost na 1 obyvatele

Z předchozí tabulky č. 13 je patrné, že v obci Staňkovice se hodnoty zadluženosti na jednoho obyvatele nepohybovaly v tak velkých částkách. V roce 2014 se hodnota zadluženosti na jednoho obyvatele pohybovala okolo 867,45 Kč. V následujících letech hodnoty mírně stoupaly. Tento nárůst byl způsoben především zvyšováním cizího kapitálu, který v roce 2018 činil 361 313,20 Kč, v obci žilo 286 občanů.

Z tabulky č. 13 je zřejmé, že obec nevyužívá příliš mnoho cizích zdrojů k financování svých potřeb a zbytečně váže peněžní prostředky, které by mohla účelně investovat. Určitá investice by se mohla využít na zlepšení obecní vybavenosti, která by občanům ulehčila život v obci. Obec by mohla vybudovat obchod s potravinami, aby lidé z obce nemuseli jezdit daleko na nákupy, také by mohla investovat do výstavby mateřské školy, což by ulehčilo život rodičům, kteří své děti musí vozit do vzdálených mateřských školek v jiných obcích, či by obec mohla zainvestovat do výstavby dětských hřišť, sportovních areálů nebo do výstavby odpočinkových zón.

4.3 Komparace výsledků finanční analýzy s podobnou obcí

V této kapitole jsou porovnávány příjmy, výdaje a výsledky finanční analýzy, tedy výsledky ukazatelů likvidity a zadluženosti s podobnou obcí, již jsou Rašovice. Jedná se o obec, která se také nachází ve Středočeském kraji, a její součástí jsou i další vesnice, jako jsou Jindice, Mančice a Netušil. Obec Rašovice byla vybrána z důvodu podobnosti s obcí Staňkovice jak v rozloze, která činí 1 233 ha, tak v počtu obyvatel – v obci Rašovice žije 369 občanů.

Tabulka č. 14 Komparace příjmů a výdajů v letech 2014–2018 (v tis. Kč)

	Staňkovice		Rašovice	
	Příjmy	Výdaje	Příjmy	Výdaje
2014	3 742	3 340	7 036	6 342
2015	4 283	2 983	5 871	5 617
2016	4 759	3 242	6 910	5 224
2017	4 875	3 698	6 663	5 561
2018	5 236	3 631	7 308	5 433

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

V tabulce č. 14 jsou obce komparované na základě příjmů a výdajů. Je zřejmé, že obec Rašovice měla příjmy i výdaje vyšší než Staňkovice. Největší rozdíl v příjmech byl v roce 2014, kdy obec Staňkovice měla příjmy v hodnotě 3 742 tis. Kč a obec Rašovice dosahovala s příjmy na hodnotu 7 036 tis. Kč. U výdajů byl největší rozdíl zaznamenán také v roce 2014. V obci Staňkovice byly výdaje 3 340 tis. Kč a v obci Rašovice dosahovaly 6 342 tis. Kč. Zatímco u obce Staňkovice byl zaznamenán rostoucí trend jak u příjmů, tak u výdajů, u obce Rašovice u příjmů docházelo ke kolísání a u výdajů byl zaznamenán klesající trend z 6 342 000 Kč v roce 2014 na 5 433 000 Kč v roce 2018.

Tabulka č. 15 Komparace likvidity v letech 2014–2018

	2014	2015	2016	2017	2018
Staňkovice					
Okamžitá likvidita	24,62	27,70	31,93	30,05	31,27
Pohotová likvidita	24,98	28,17	32,26	30,47	31,70
Běžná likvidita	25,04	28,22	32,30	30,50	31,73
Rašovice					
Okamžitá likvidita	15,65	10,70	12,01	24,15	27,84
Pohotová likvidita	25,54	19,88	17,31	24,42	28,10
Běžná likvidita	25,59	19,90	17,32	24,46	28,13

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Tabulka č. 15 obsahuje vypočtené hodnoty běžné, pohotové a okamžité likvidity, na jejichž základě je prováděna komparace obou obcí a jež jsou vypočteny podle vzorců č. 4, č. 5 a č. 6, uvedených v metodické části.

Okamžitá likvidita

Hodnoty okamžité likvidity u obce Rašovice se pohybovaly v nižších hodnotách než hodnoty u obce Staňkovice. Je to způsobeno tím, že Staňkovice vykazovaly větší částky u finančního majetku než Rašovice, zatímco krátkodobé závazky u obou obcí byly poměrně stejné. Okamžitá likvidita u Rašovic se pohybovala v intervalu 10–27 a u Staňkovic v intervalu 24–31. V roce 2014 vykazovala obec Staňkovice nejnižší hodnotu 24,62; částka finančního majetku dosahovala pouhých 5 704 430,41 Kč a krátkodobé závazky činily 231 609,55 Kč a tvořily je z velké části závazky za zaměstnance v hodnotě 53 455 Kč a daň z příjmů ve výši 41 800 Kč. Obec Rašovice zaznamenala nejnižší hodnotu v roce 2015, a to 10,70; částka finančního majetku činila pouze 2 715 616,67 Kč a hodnota krátkodobých závazků byla 253 774,50 Kč. Na základě hodnot okamžité likvidity lze říci, že obec Staňkovice i obec Rašovice jsou schopny věřiteli uhradit okamžitě své krátkodobé závazky z finančního majetku, kam spadá především hotovost v pokladně nebo peníze na běžném účtu.

Pohotová likvidita

Hodnoty pohotové likvidity se zásadně neliší od hodnot běžné likvidity. Je to dáno především tím, že od oběžných aktiv se odečítají zásoby, což je oproti celkovým oběžným aktivům zanedbatelná částka na to, aby výrazně ovlivnila výsledek. Tím, že zásoby obcí dosahovaly bezvýznamné částky, které se odečítají, u Staňkovic ani u Rašovic se nezměnila schopnost hradit jejich závazky. Hodnoty zásob ve Staňkovicích se pohybovaly v rozmezí 10–13 tis. Kč a v Rašovicích se vyskytovaly v rozmezí 5–9 tis. Kč. Zásoby těchto obcí se tedy nijak výrazně od sebe nelišily.

Běžná likvidita

Z hodnot uvedených v tabulce č. 15 lze usoudit, že hodnoty obce Staňkovice se mírně lišily od obce Rašovice. Staňkovice se nacházely v intervalu 25–32, zatímco Rašovice se pohybovaly v hodnotách o něco nižších, a to v rozmezí 17–28. Takto patrný rozdíl byl dán především vyššími oběžnými aktivy v obci Staňkovice, která činila v roce 2018 až 11 466 630,84 Kč, kdežto obec Rašovice měla jen 6 343 891,63 Kč. Hodnota krátkodobých závazků, které byly tvořeny u obou obcí z velké části závazky za zaměstnance, se pohybovala ve Staňkovicích na stejné úrovni jako v Rašovicích. V roce 2015 činila hodnota krátkodobých závazků ve Staňkovicích 252 820 Kč, z čehož 58 666 Kč bylo ze závazků za zaměstnance a v Rašovicích se hodnota pouze mírně odlišovala a dosahovala částky 253 774,50 Kč a hodnota závazků za zaměstnance byla 60 890 Kč. Problematická hodnota běžné likvidity je 1, což znamená, že obec není schopna hradit své krátkodobé závazky z oběžných aktiv a musí na jejich úhradu použít finance z prodeje dlouhodobé majetku. I když jsou hodnoty Rašovic mírně nižší než hodnoty Staňkovic, nedotýkají se problematické hodnoty, a proto lze říci, že obě tyto obce jsou schopny splácet své krátkodobé závazky pomocí oběžných aktiv.

Tabulka č. 16 Komparace zadluženosti v letech 2014–2018 (v %, v Kč)

	2014	2015	2016	2017	2018
Staňkovice					
Celková zadluženost	0,94	0,96	0,95	1,07	1,13
Koeficient samofinancování	99	99	99	98	98
Míra zadluženosti	0,95	0,97	0,95	1,08	1,14
Zadluženost na 1 obyvatele	867,45	916,01	952,85	1 132,21	1 263,3
Rašovice					
Celková zadluženost	6,89	6,30	5,77	1,99	1,43
Koeficient samofinancování	93,1	93,69	94,22	98	98,56
Míra zadluženosti	7,4	6,73	6,13	2,03	1,45
Zadluženost na 1 obyvatele	10 059,03	9 460,25	9 077,63	3 432,44	2 533,1

Zdroj: Výkazy ze závěrečných účtů obce z období 2014–2018, vlastní zpracování, 2020

Tabulka č. 16 obsahuje vypočítané hodnoty ukazatelů zadluženosti, kam spadá celková zadluženost, koeficient samofinancování, míra zadluženosti a zadluženost na jednoho obyvatele. Ukazatelé jsou počítány podle vzorců č. 7, č. 8, č. 9 a č. 10, které jsou zaznamenány v metodické části. Na základě těchto hodnot je následně provedena komparace obcí Staňkovice a Rašovice.

Celková zadluženost

Ze získaných hodnot z tabulky č. 16 lze říci, že majetek obce Rašovice byl více zatížený cizími zdroji. Hodnoty celkové zadluženosti u obce Staňkovice se pohybovaly kolem 1 %, zatímco hodnoty u obce Rašovice se pohybovaly okolo 6–7 %. Výjimkou byly roky 2017 a 2018, kdy hodnoty výrazně klesly na necelá 2 %. Tento pokles byl dán razantním snížením cizího kapitálu z částky 3 385 957, 89 Kč na pouhých 934 724 Kč. Nejvyšší částka cizího kapitálu v obci Staňkovice byla v roce 2018 a činila 361 313,20 Kč, u obce Rašovice byla v roce 2014 a pohybovala se okolo 3 983 376 Kč. Z porovnání cizích kapitálů obou obcí je patrné, že zatímco u obce Rašovice docházelo každý rok ke snižování cizího kapitálu, tak u obce Staňkovice naopak docházelo každým rokem ke zvyšování a z 231 609 Kč v roce 2014 se cizí kapitál vyšplhal na 361 313 Kč v roce 2018.

Celková aktiva u obou obcí měla rostoucí tendenci, ale i tak obec Rašovice v průběhu sledovaného období vykazovala dvojnásobnou hodnotu celkových aktiv než obec Staňkovice. V roce 2018 měla obec Rašovice hodnotu celkových aktiv 65 120 515 Kč, zatímco obec Staňkovice zaznamenala 31 880 488 Kč.

Koeficient samofinancování

Koeficienty samofinancování se nijak zásadně od sebe nelišily. U obce Staňkovice se koeficient pohyboval v rozmezí 98–99 % a u obce Rašovice se nacházel v intervalu 93–98 %. Nejnižší vlastní kapitál zaznamenaný v roce 2014 v obci Rašovice činil 53 794 445,38 Kč a následně se další roky zvyšoval, což je zřejmé i z hodnot koeficientu samofinancování.

Míra zadluženosti

Z tabulky č. 16 je patrné, že obec Staňkovice oproti obci Rašovice disponovala menším obnosem cizího kapitálu, proto jsou její hodnoty nižší a pohybují se kolem 1 %, zatímco obec Rašovice má hodnoty pohybující se okolo 6–7 %. Na základě těchto hodnot lze říci, že ani jedna z těchto obcí není tak zadlužená, aby nebyla schopná splácet své závazky.

Zadluženost na 1 obyvatele

V obci Staňkovice byla nejvyšší hodnota zadluženosti na jednoho obyvatele v roce 2018, a to 1 263,33 Kč. V obci Rašovice to bylo v roce 2014 a hodnota dosahovala 10 059,03 Kč. Z tabulky č. 16 je patrné, že u obce Staňkovice se zadluženost na jednoho obyvatele neustále zvyšovala, zatímco u obce Rašovice z roku na rok klesala. V roce 2018 klesla zadluženost na pouhých 2 533,12 Kč z 10 059,03 Kč, které byly zaznamenány v roce 2014. Bylo to dáno především snížením cizího kapitálu v obci z 3 983 376 Kč na 934 724 Kč v roce 2018. Tím, že v obci Staňkovice dochází ke zvyšování a u obce Rašovice dochází ke snižování, v roce 2018 nebyly hodnoty zadluženosti příliš rozdílné a činily 1 263,33 Kč u obce Staňkovice a 2 533,12 Kč u obce Rašovice.

4.4 Vyhodnocení celkového hospodaření obce a návrhy na zlepšení finanční situace

Na základě získaných informací ze sledovaného období 2014–2018 je zřejmé, že obec každý rok hospodařila s rozpočtovým přebytkem, což vypovídá o její celkové prosperitě.

Přestože si obec vedla dobře a každý rok zaznamenávala kladný rozpočet, lze najít určité případy, které by vedly ke zvýšení příjmů a snížení výdajů, což by nakonec vedlo k celkovému navýšení rozpočtového přebytku.

Jedním z prvních kroků, kterým by obec mohla zlepšit finanční situaci, by mohlo být zlepšení celkového prostředí obce za účelem zvýšení počtu obyvatel a snížením počtu občanů, kteří se z obce stěhují. Nárůstem počtu by došlo také k navýšení příjmů z daní z nemovitostí, ale také k navýšení příjmů z vybíraných poplatků.

Dalším krokem, který by mohl zlepšit rozpočet obce, by mohlo být navýšení místních poplatků, kam spadá především poplatek za psy. V současné době roční poplatek za prvního psa činí pouze 50 Kč a za každého dalšího 75 Kč, přitom obec může dle zákona nastavit poplatek až do výše 1 500 Kč. Kdyby obec do dalších let navýšila poplatek na 500 Kč, přineslo by to do obecního rozpočtu přibližně 60 000 Kč za rok. Dalším možností pro zvýšení rozpočtu je zvýšení koeficientu daně z nemovitosti, který v současné době činí 1, což je nejnižší možný koeficient. Takto získané příjmy by mohly být pak dále využité na výstavbu dětských hřišť, údržbu a zlepšení úrovně obce, opravy komunikací či na zlepšení vybavenosti obce. Pro zlepšení vybavenosti by v obci mohl být vybudován obchod s potravinami nebo mateřská škola, která by místním rodičům ušetřila čas, potřebný pro dovážení dětí do školek v jiných obcích. Tyto návrhy na zlepšení vybavenosti obce by mohly být hrazeny částečně z vlastních zdrojů, které obec zbytečně váže, popřípadě z cizích zdrojů, resp. z úvěru či ze získaných dotací. Dalším možným příjmem by mohlo být využití nově zrekonstruovaného sálu na obecním úřadě, který by mohl být pronajímán na různé akce, jako jsou například plesy, posvícení či nějaké kroužky. Dále by mohla být pronajata hala, která se nachází ve vesnici Ostašov a jež by mohla sloužit buď jako garáž pro nákladní vozidla, či jako úschovna pro různé věci. V neposlední řadě by obec Staňkovice mohla zvýšit své příjmy vlastní podnikatelskou činností, obchodováním s cennými papíry či investováním do zajímavých projektů.

Hospodaření obce by se také mohlo dát zlepšit snížením výdajů. Na základě zhodnocení veškerých výdajů by došlo k určení, zda jsou využívány efektivně a zda by u některých položek nemohla být snížena částka, což by napomohlo ke zlepšení finanční situace obce.

Na základě výsledků získaných z praktické části práce lze říci, že obec Staňkovice je obcí, která každý rok dosahuje kladného rozpočtového přebytku, snaží se o zlepšení vybavenosti obce, kde bude v následujících letech probíhat oprava pozemní komunikace a také výstavba chodníků. Obec je schopná hradit své závazky, což vypovídá o tom, že je z velké části samostatná.

5 Závěr

Hlavním cílem bakalářské práce byl rozbor a zhodnocení finančního hospodaření obce Staňkovice v letech 2014–2018 a uvedení případných návrhů na zlepšení finanční situace obce. V teoretické části byla rozebírána problematika, která se týká obce, jejího postavení, funkcí samosprávných celků, rozpočtové skladby, finanční analýzy a jejich ukazatelů a metod. Tyto informace byly získávány z odborné literatury zapůjčené v Národní knihovně a z internetových zdrojů, které jsou uvedeny v seznamu použitých zdrojů. Na teoretickou část navazuje část praktická, která obsahuje několik dílčích cílů. Prvním dílčím cílem bylo představení samotné obce a její historie. Následovalo porovnání příjmů a výdajů v jednotlivých letech a provedení finanční analýzy pomocí ukazatelů likvidity a zadluženosti. Podklady pro zpracování praktické části byly získány ze závěrečných účtů a rozvah obce Staňkovice za období 2014–2018.

Z analýzy příjmů a výdajů bylo zjištěno, že obec dosahuje v každém roce kladného rozpočtového přebytku a každým rokem se jeho částka zvyšuje. Nejnižší hodnoty rozpočtového přebytku bylo dosaženo v roce 2014, činila to pouhých 402 000 Kč, zatímco v roce 2018 hodnota dosahovala 1 605 000 Kč, což bylo způsobeno zejména zvyšováním příjmů, jelikož hodnota výdajů byla v jednotlivých letech přibližně konstantní. Příjmy v roce 2018 dosahovaly částky 5 513 272 Kč a skládaly se především z příjmů z daní a z příjmů z finančních operací.

Porovnávání příjmů a výdajů bylo prováděno pomocí vertikální analýzy, kdy byly zjišťovány poměry jednotlivých druhů příjmů a výdajů na jejich celkový objem, a pomocí horizontální analýzy, tedy prostřednictvím bazických a řetězových indexů, kdy se jednotlivé příjmy a výdaje porovnávaly buď se základním obdobím (bazický index), nebo s obdobím předcházejícím (řetězový index).

Na základě vertikální analýzy příjmů bylo zjištěno, že největší podíl na celkových příjmech měly příjmy daňové. Každý rok se pohybovaly okolo 90 % z celkových příjmů. Nejvyšší procento daňových příjmů bylo v roce 2015 a dosahovalo 92,52 %. Velká část daňových příjmů byla tvořena především daní z příjmů FO a PO, daní z nemovitostí a daní z přidané hodnoty, která v roce 2015 činila 1 240 000 Kč. Dále se na celkových příjmech podílely 6–8 % nedaňové příjmy, což jsou především příjmy z úroků z finančního majetku a příjmy z pronájmu majetku. Nejmenší podíl na celkových příjmech tvořily příjmy kapitálové a transfery, jejichž podíl na zastoupení se pohyboval okolo 1–2 %.

Z vertikální analýzy výdajů bylo zřejmé, že největší zastoupení na celkových výdajích měly výdaje na všeobecnou veřejnou správu a služby, kam spadají výdaje na zastupitelské orgány, na volby nebo výdaje z finančních operací. Podíl výdajů na všeobecnou veřejnou správu dosahoval 55–75 % z celkových výdajů. Další položkou, která se podílela na celkových výdajích 20–38 %, byly výdaje na služby pro obyvatelstvo. Do těchto výdajů byly řazeny především výdaje na bydlení, kulturu či školství a v roce 2018 dosahovaly největší částky, činila to 1 403 000 Kč. Výdaje na průmyslové a ostatní odvětví hospodářství se podílely 3–6 % z celkových výdajů a jednalo se o výdaje na dopravu či výdaje na udržování a opravu pozemních komunikací, které v roce 2016 činily 161 400 Kč. Nejméně zastoupenými položkami výdajů byly výdaje na bezpečnost státu a ochranu; výdaje na zemědělství, lesní hospodářství a rybářství a v neposlední řadě výdaje na sociální věci a politiku zaměstnanosti. V těchto případech se podíly na zastoupení pohybovaly pouze okolo 0,5–1 % z celkových výdajů.

Dále byla prováděna finanční analýza pomocí ukazatelů likvidity a zadluženosti. Z hodnot získaných z výpočtů běžné a pohotové likvidity je patrné, že obec Staňkovice měla velmi dobrou platební způsobilost a byla schopná hradit své závazky oběžnými aktivy, což vypovídalo o tom, že obec správně hospodařila se svými prostředky. Vypočítané hodnoty se pohybovaly v rozmezí 25–32. Takto vysokých hodnot obec dosahovala zejména z důvodu nízké hodnoty krátkodobých závazků oproti celkovým oběžným aktivům. V roce 2018 obec zaznamenala nejvyšší hodnotu, kdy oběžná aktiva činila 8 618 257,57 Kč a krátkodobé závazky byly pouhých 266 799 Kč. Hodnoty okamžité likvidity se nacházely v intervalu 24–31 a měly stoupající charakter, což bylo způsobeno zvyšováním finančního majetku. Na základě těchto hodnot lze říci, že obec své závazky může hradit ihned prostřednictvím hotovosti, peněz na bankovních účtech nebo pomocí krátkodobých cenných papírů. Největší podíl na finančním majetku měl základní běžný účet územních samosprávných celků, který v roce 2018 dosahoval 11 168 000 Kč, a hodnota celkového finančního majetku byla 11 301 547,84 Kč.

Celková zadluženost obce Staňkovice se pohybovala v hodnotách 0,94–1,13 %, z čehož vyplývá, že obec pro své hospodaření a ke krytí svého majetku nevyužívala tak velkou částku cizích zdrojů. Nejvyšší částka cizích zdrojů byla v roce 2018 a činila 361 313,20 Kč. Koeficient samofinancování je opakem celkové zadluženosti a udává, že obec z 98–99 % využívá vlastní kapitál ke krytí svých potřeb. Z těchto hodnot lze tedy vyvodit, že obec Staňkovice je finančně stabilní a soběstačná. Zadluženost na jednoho

obyvatele se pohybovala ve velmi malých částkách, v roce 2014 dosahoval dluh na jednoho obyvatele pouhých 867,45 Kč. Po roce 2014 začal dluh mírně stoupat, přesto v roce 2018 činil pouhých 1 263,33 Kč.

V neposlední řadě byla provedena komparace s obcí Rašovice. Obec Rašovice je podobná především rozlohou 1 233 ha, ale i počtem obyvatel. Z porovnání příjmů a výdajů bylo zjištěno, že obec Rašovice měla příjmy a výdaje vyšší. Příjmy se pohybovaly v průměru okolo 6 600 000 Kč a výdaje okolo 5 300 000 Kč, zatímco u obce Staňkovice příjmy představovaly kolem 4 700 000 Kč a výdaje kolem 3 300 000 Kč. Hodnoty běžné likvidity se lišily pouze mírně. Obec Rašovice měla hodnoty v rozmezí 17–28 a obec Staňkovice se pohybovala v hodnotách 25–32. I když hodnoty Rašovic jsou o něco nižší, i tak je zřejmé, že obě obce jsou schopny splácet své krátkodobé závazky pomocí oběžných aktiv.

Celková zadluženost u obce Staňkovice mírně stoupala, na konci roku 2018 vykazovala hodnotu 1,13 %, kdežto obec Rašovice zaznamenala pokles celkové zadluženosti a z 6,89 % klesla na 1,43 %. Obě obce nebyly příliš zatížené cizími zdroji a byly schopny své závazky splácet. Zadluženost na jednoho obyvatele měla stejné tendence jako u celkové zadluženosti. U obce Staňkovice byl zaznamenán nárůst a u obce Rašovice rapidní pokles zadluženosti z 10 059,03 Kč/ 1 obyvatele v roce 2014 na 2 533,12 Kč/ 1 obyvatele v roce 2018.

Na závěr praktické části byly zmíněny návrhy na zlepšení finanční situace. První radou bylo zlepšení celkového prostředí a vybavenosti obce za účelem přilákat co nejvíce lidí a zvýšit tak počet obyvatel. Dalším krokem pro zlepšení by bylo navýšení místních poplatků, především poplatků za psa, který je velmi nízký a činí pouhých 50 Kč, i když podle zákona ho lze stanovit až do výše 1 500 Kč. Nakonec bylo zmíněno zvýšení příjmů z vlastní činnosti, pronájem zrekonstruovaného sálu nebo odstranění výdajů, které nejsou efektivně využívány.

6 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje

- DOSTÁL, Tomáš, 2002. *Středočeský kraj. Města a obce Středočeského kraje*. Rožnov nad Radhoštěm: PROXIMA Bohemia s. r. o. ISBN 978-80-904275-1-8.
- HAMERNÍKOVÁ, Bojka a kol., 2010. *Veřejné finance*. Praha: Wolters Kluwer ČR. ISBN 978-80-7357-497-0.
- KOUDELKA, Zdeněk, 2007. *Samospráva*. Praha: Linde. ISBN 80-7201-272-X.
- KRAFTOVÁ, Ivana, 2002. *Finanční analýza municipální firmy*. Praha: C. H. Beck. ISBN 80-7179-778-2.
- KUBÍČKOVÁ, Dana a Milana OTRUSINOVÁ, 2011. *Finanční hospodaření municipálních účetních jednotek: po novele zákona o účetnictví*. Praha: C. H. Beck. ISBN 978-80-7400-342-4.
- LOCHMANNOVÁ, Alena, 2017. *Veřejná správa - základy veřejné správy*. Prostějov: Computer Media, s. r. o. ISBN 978-80-7402-295-1.
- LORENC, Jiří, 2018. *Rozpočtová skladba a účetnictví 2018 pro územní samosprávné celky*. Polešovice: M Lordy, s. r. o. ISBN 978-80-270-3798-8.
- MARKOVÁ, Hana, 2008. *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*. Praha: Univerzita Karlova v Praze, Právnická fakulta. ISBN 978-80-87 146-08-8.
- PEKOVÁ, Jitka, 1995. *Finance územní samosprávy - územní aspekty veřejných financí*. Praha: Victoria Publishing, a. s. ISBN 80-7187-024-2.
- PEKOVÁ, Jitka, 2002. *Veřejné finance - úvod do problematiky*. Praha: ASPI Publishing, s. r. o. ISBN 80-86395-19-7.
- PEKOVÁ, Jitka, 2004. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press. ISBN 80-7261-086-4.
- PEKOVÁ, Jitka, Jaroslav PILNÝ a Marek JETMAR, 2005. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. Praha: ASPI, a. s. ISBN 80-7357-052-1.
- PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů*. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-247-5608-0.
- RŮČKOVÁ, Petra, 2015. *Finanční analýza - metody, ukazatele, využití v praxi*. Praha: Grada Publishing, a. s. ISBN 978-80-247-5534-2.
- SEDLÁČEK, Jaroslav, 2011. *Finanční analýza podniku*. Praha: Computer Press. ISBN 978-80-251-3386-6.

ŽEHROVÁ, Jana a Daniela PFEIFEROVÁ, 2010. *Finance municipalit*. Praha: Česká zemědělská univerzita, Provozně ekonomická fakulta. ISBN 978-80-213-2024-6.

Internetové zdroje

- Český statistický úřad, 2019c. *Věkové složení obyvatelstva Středočeského kraje* [online]. 2019 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/xs/archiv_vekove_slozeni_obyvatelstva_stredoceskeho_kraje
- Český statistický úřad, 2019a. *Databáze demografických údajů za obce ČR* [online]. 2019 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/databaze-demografickych-udaju-za-obce-cr>
- Český statistický úřad, 2019b. *Počet obyvatel v obcích* [online]. 2019 [cit. 2020-01-04]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-za0wri436p>
- Mapy Google, 2020. *Obecní úřad Staňkovice* [online]. 2020 [cit. 2020-01-15]. Dostupné z: <https://www.google.com/maps/@49.8037633,15.4749126,7z>
- Ministerstvo financí České republiky, 2016. *Schéma rozdělení rozpočtového určení daní (RUD) v roce 2016* [online]. 2016 [cit. 2019-10-26]. Dostupné z: <https://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/prijmy-kraju-a-obci/zakladni-informace/2016/schema-rozdeleni-rozpocetoveho-urceni-dan-23647>
- Ministerstvo financí ČR, 2019a. *Monitor: Přehled obec Rašovice* [online]. 2019 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236373/prehled?rad=t&obdobi=1912>
- Ministerstvo financí ČR, 2019b. *Monitor: Přehled obec Staňkovice* [online]. 2019 [cit. 2020-01-28]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236446/prehled?rad=t&obdobi=1912>
- Ministerstvo financí ČR, 2019c. *Monitor: Účetní závěrka-obec Rašovice* [online]. 2019 [cit. 2020-02-5]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/ucetni-jednotka/00236373/ucetni-zaverka/rozvaha?rad=t&obdobi=1909>
- Obec Staňkovice, 2018a. *1/2003 o místních poplatcích-Obecně závazná vyhláška* [online]. 2018 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://stankovice.com/dokument/a7736d229d4e15f835d960b7d60db835>
- Obec Staňkovice, 2018b. *1/2012 TKO odpad, poplatky-Obecně závazná vyhláška* [online]. 2018 [cit. 2020-01-16]. Dostupné z: <https://stankovice.com/dokument/2121465f063b34d53fc96bc3df4e64d7>

Právní předpisy

Zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Zákon č. 368/1992 Sb., o správních poplatcích.

Zákon č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků.

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní.

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.

7 Přílohy

Příloha A Rozvaha aktiv za rok 2018 (v tis. Kč)

Tabulka č. 17 Rozvaha aktiv za rok 2018 (v tis. Kč)

Č. položky	Název položky	2018
AKTIVA	AKTIVA CELKEM	31 880
A.	Stálá aktiva	20 413
A.I.	Dlouhodobý nehmotný majetek	180
A.I.5.	Drobný dlouhodobý nehmotný majetek	57
A.I.6.	Ostatní dlouhodobý nehmotný majetek	123
A.II.	Dlouhodobý hmotný majetek	20 265
A.II.1.	Pozemky	5 349
A.II.3.	Stavby	13 979
A.II.4.	Samotné hmot. movité věci a soubory hmot. movitých věcí	749
A.II.8.	Nedokončený dlouhodobý hmotný majetek	188
A.III.	Dlouhodobý finanční majetek	24
A.III.6.	Ostatní dlouhodobý finanční majetek	24
A.IV.	Dlouhodobé pohledávky	0
B.	Oběžná aktiva	11 466
B.I.	Zásoby	10
B.I.2.	Materiál na skladě	10
B.II.	Krátkodobé pohledávky	155
B.II.4.	Krátkodobé poskytnuté zálohy	74
B.II.30.	Náklady příštích období	69
B.II.32.	Dohadné účty aktivní	10
B.II.33	Ostatní krátkodobé pohledávky	2

B.III.	Krátkodobý finanční majetek	11 301
B.III.11.	Základní běžný účet územních samosprávných celků	11 268
B.III.17	Pokladna	33

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Příloha B Rozvaha pasiv za rok 2018 (v tis. Kč)

Tabulka č. 18 Rozvaha pasiv za rok 2018 (v tis. Kč)

Č. položky	Název položky	2018
PASIVA	PASIVA CELKEM	31 880
C.	Vlastní kapitál	31 519
C.I.	Jmění účetní jednotky a upravující položky	20 923
C.I.1.	Jmění účetní jednotky	24 880
C.I.3.	Transfery na pořízení dlouhodobého majetku	217
C.I.5.	Oceňovací rozdíly při prvotním použití metody	-4 175
C.II.	Fondy účetní jednotky	0
C.III.	Výsledek hospodaření	10 595
C.III.1.	Výsledek hospodaření běžného účetního období	1 853
C.III.3.	Výsledek hospodaření předcházejících účetních období	8 742
D.	Cizí zdroje	361
D.I.	Rezervy	0
D.II.	Dlouhodobé závazky	0
D.III.	Krátkodobé závazky	361
D.III.10.	Zaměstnanci	78
D.III.12.	Sociální zabezpečení	13
D.III.13.	Zdravotní pojištění	13
D.III.16.	Ostatní daně, poplatky a jiná obdobná peněžítá plnění	12
D.III.35.	Výdaje příštích období	105
D.III.36.	Výnosy příštích období	57
D.III.37.	Dohadné účty pasivní	79
D.III.38.	Ostatní krátkodobé závazky	4

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Příloha C Druhový rozpočet pro příjmy za rok 2018 (v tis. Kč)

Tabulka č. 19 Druhový rozpočet pro příjmy za rok 2018 (v tis. Kč)

Rozpočet pro příjmy	2018
PŘÍJMY CELKEM	5 236
Daňové příjmy	4 754
Daně a poplatky z vybraných činností a služeb	129
Místní poplatky z vybraných činností a služeb	94
Ostatní odvody z vybraných činností a služeb	23
Poplatky a odvody v oblasti životního prostředí	11
Správní poplatky	1
Daně z příjmů, zisku a kapitálových výnosů	1 955
Daně z příjmů fyzických osob	1 073
Daně z příjmů právnických osob	881
Daň z příjmů právnických osob	813
Daň z příjmů právnických osob za obce	68
Daně za zboží a služeb v tuzemsku	2 004
Obecně daně za zboží a služeb v tuzemsku	2 004
Daň z přidané hodnoty	2 004
Majetkové daně	664
Daně z majetku	664
Daň z nemovitosti	664
Nedaňové příjmy	394
Přijaté splátky půjčených prostředků	2
Příjmy z prodeje nekapitálového majetku a ostatní nedaňové příjmy	54
Příjmy z vlastní činnosti a odvody přebytků organizací s přímým vztahem	338
Kapitálové příjmy	1
Příjmy z prodeje dlouhodobého majetku a ostatní kapitálové příjmy	1

Přijaté transfery	87
Neinvestiční přijaté transfery	87

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020

Příloha D Odvětvový rozpočet výdajů za rok 2018 (v tis. Kč)

Tabulka č. 20 Odvětvový rozpočet výdajů za rok 2018 (v tis. Kč)

Rozpočet pro výdaje	2018
VÝDAJE CELKEM	3 631
Všeobecná veřejná správa a služby	2 086
Finanční operace	106
Ostatní činnosti	2
Státní moc, státní správa, územní samospráva a politické strany	1 978
Bezpečnost státu a právní ochrana	38
Požární ochrana a integrovaný záchranný systém	38
Sociální věci a politika zaměstnanosti	2
Sociální služby a společné činnosti v sociálním zabezpečení a politice zaměstnanosti	2
Služby pro obyvatelstvo	1 402
Bydlení, komunální služby a územní rozvoj	155
Kultura, církve a sdělovací prostředky	196
Kultura	150
Ochrana památek a péče o kulturní dědictví a národní a historické povědomí	8
Ostatní činnosti v záležitostech kultury, církví a sdělovacích prostředků	37
Ochrana životního prostředí	921
Nakládání s odpady	351
Ochrana přírody a krajiny	570
Tělovýchova a zájmové činnosti	31
Vzdělávání a školské služby	99
Průmyslová a ostatní odvětví hospodářství	102
Doprava	102
Zemědělství, lesní hospodářství a rybářství	1

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, vlastní zpracování, 2020